

ДРЖАВНА
РЕВИЗОРСКА
ИНСТИТУЦИЈА

ИЗВЕШТАЈ
О РЕВИЗИЈИ СВРСИСХОДНОСТИ ПОСЛОВАЊА

***Материјална подршка
као мера смањења сиромаштва***

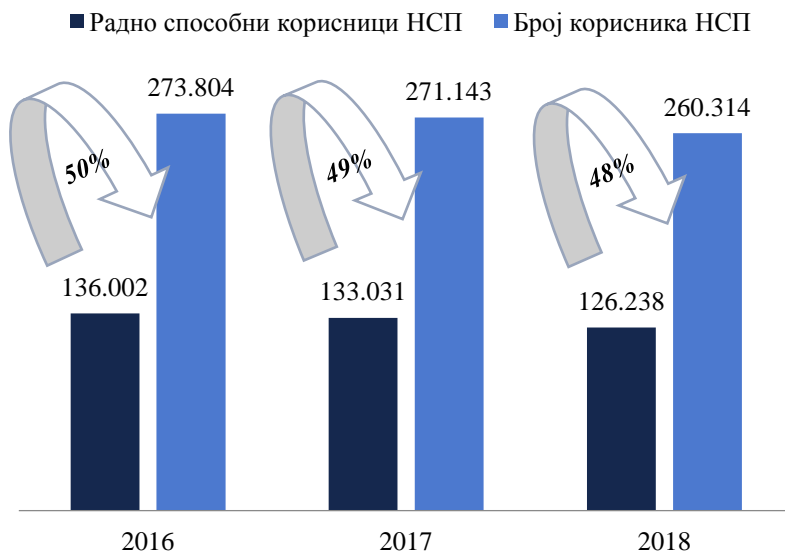

Број: 400–1095/2019–05/42
Београд, 13. новембар 2019. године

Постојећи систем социјалне заштите не доводи до остварења постављених циљева а због недовољно ефикасне сарадње надлежних органа пропушта се прилика да радно способни корисници новчане социјалне помоћи изађу из система социјалне заштите

У периоду 2016 - 2018. године за материјалну подршку годишње је планирано око 26 милијарди динара (новчана социјална помоћ, додатак за помоћ и негу другог лица, увећани додатак за помоћ и негу другог лица и помоћ за оспособљавање за рад). Од укупно извршених средстава, 58% се односи на новчану социјалну помоћ, а 42% на остале врсте материјалне подршке.

Према подацима Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања број корисника права на новчану социјалну помоћ незнатно осцилира из године у годину и просечно износи 268 хиљада корисника (109 хиљада породица), од чега је 49% корисника новчане социјалне помоћи радно способно. Досадашња пракса је показала да корисници, углавном, дуго остају у систему социјалне заштите.

- Министарство није предузело све активности како би се смањила зависност радно способних корисника новчане социјалне помоћи од социјалних служби.
- Центри за социјални рад-субјекти ревизије и Национална служба за запошљавање делимично су предузимали активности у циљу социјалне укључености радно способних корисника новчане социјалне помоћи.
- Министарство делимично врши надзор над трошењем 14 милијарди динара које се годишње издвајају за новчану социјалну помоћ.

Министарство нема податак о школској спреми радно способних корисника новчане социјалне помоћи већ се у погледу ових података ослања на регистар корисника који су центри за социјални рад дужни да воде. Центри за социјални рад-субјекти ревизије не воде евиденције/регистар корисника на јединствен начин. За успешно креирање политика социјалне заштите, које би довеле до веће социјалне укључености корисника Министарству су поред осталих, потребни и подаци о школској спреми корисника.

Препоруке

Државна ревизорска институција је након спроведене ревизије сврсисходности пословања између осталих дала следеће препоруке:

Министарству да:

- Преиспита Уредбу о мерама социјалне укључености корисника новчане социјалне помоћи у циљу отклањања дилема у њеној примени.
- Изврши анализу критеријума за одређивање броја стручних и других радника у центрима за социјални рад и уреди да Правилник о организацији, нормативима и стандардима рада центара за социјални рад одговара њиховим потребама.

НСЗ да:

- Унапреди праћење и оцену ефеката мера активне политике запошљавања узимајући у обзир образовни ниво, занимање и друге карактеристике корисника новчане социјалне помоћи како би ефекат њихове укључености био виши.

ЦСР да:

- Анализира потребе, потенцијале и ограничења радно способних корисника новчане социјалне помоћи, одреди приоритете и у складу са споразумом о индивидуалном плану активације врши социјално укључивање.

Садржај

Скраћенице	5
I Резиме и препоруке	6
II Увод	9
1. Проблем	9
2. Циљ ревизије	10
3. Ревизорска питања	11
4. Обим и ограничења ревизије	11
5. Методологија у поступку рада	13
III Опис предмета ревизије	15
1. Појам сиромаштва	15
2. Законодавни и институционални оквир	15
3. Опште информације о материјалној подршци	17
IV Закључци	20
ЗАКЉУЧАК 1. Министарство није предузело све активности како би се смањила зависност радно способних корисника новчане социјалне помоћи од социјалних служби	21
Налаз 1.1. Стратешки документ којим би се дефинисали правци развоја система социјалне заштите није донет	22
Налаз 1.2. Министарство и Национална служба за запошљавање су делимично спроводиле евалуацију мера активне политике запошљавања, због чега је пропуштена могућност укључивања корисника новчане социјалне помоћи у већем обиму у мере	25
Налаз 1.3. Активнија улога Министарства у отклањању дилема у примени Уредбе довела би до њеног спровођења у већем обиму	34
Налаз 1.4. Норматив кадрова није заснован на реалним потребама центара за социјални рад, што утиче на квалитет услуга социјалне заштите	37
ЗАКЉУЧАК 2. Центри за социјални рад-субјекти ревизије и Национална служба за запошљавање делимично су предузимали активности у циљу социјалне укључености радно способних корисника новчане социјалне помоћи	41
Налаз 2.1. Центри за социјални рад-субјекти ревизије нису у довољној мери предузимали активности на социјалном укључивању радно способних корисника новчане социјалне помоћи	42
Налаз 2.2. Центри за социјални рад-субјекти ревизије су делимично вршили процену социо-економског стања радно способних корисника новчане социјалне помоћи	47
Налаз 2.3. Због недовољне сарадње центара за социјални рад-субјеката ревизије и Националне службе за запошљавање изостало је социјално укључивање радно способних корисника новчане социјалне помоћи	50

Сарадња између Националне службе за запошљавање - филијала Сомбор и Центра за социјални рад Сомбор.....	51
Сарадња између Националне службе за запошљавање - филијала Ниш и Центра за социјални рад „Свети Сава” Ниш.....	52
Сарадња између Националне службе за запошљавање - филијала за град Београд и Градског Центра за социјални рад у Београду	52
ЗАКЉУЧАК 3. Министарство делимично врши надзор над трошењем 14 милијарди динара које се годишње издвајају за новчану социјалну помоћ.....	54
Налаз 3.1. На територији Републике Србије у периоду 2016 – 2018. године извршен је надзор само четири од укупно 140 центара за социјални рад, односно 3%. Ова четири центра обухватају просечно 2.699 корисника новчане социјалне помоћи (1.040 породица), а од 114 прегледаних предмета 92% решења је било поништено и враћено на поновно одлучивање	56
V Мере предузете у току ревизије.....	61
VI Захтев за достављање одазивног извештаја.....	62
П р и л о з и.....	64
Прилог 1 - Методологија за избор центара за социјални рад као субјеката ревизије.....	65
Прилог 2 - Методологија узорковања предмета радно способних корисника новчане социјалне помоћи	74
Прилог 3 - Активности од подношења захтева до исплате новчане социјалне помоћи.....	80
Прилог 4 - Укљученост корисника новчане социјалне помоћи у мере активне политике запошљавања и ефекти запошљавања.....	81

Скраћенице

У прегледу су дате скраћенице које су коришћене у извештају:

Назив	Скраћеница
Државна ревизорска институција	ДРИ
Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања	Министарство
Национална служба за запошљавање	НСЗ
Центар за социјални рад	ЦСР
Градски центар за социјални рад у Београду	ГЦСР у Београду
Центар за социјални рад „Свети Сава” Ниш	ЦСР Ниш
Центар за социјални рад Сомбор	ЦСР Сомбор
Јединица локалне самоуправе	ЈЛС
Уредба о мерама социјалне укључености корисника новчане социјалне помоћи	Уредба
Правилник о организацији, нормативима и стандардима рада центара за социјални рад	Правилник о нормативима кадрова
Новчана социјална помоћ	НСП
Радно способни корисници новчане социјалне помоћи	РСК НСП
Споразум о индивидуалном плану активације	Индивидуални план активације
Национални акциони план запошљавања	НАПЗ
Мере активне политике запошљавања	МАПЗ
Локални акциони план запошљавања	ЛАПЗ
Национална стратегија запошљавања за период 2011-2020. године	Стратегија запошљавања

I Резиме и препоруке

Државна ревизорска институција спровела је ревизију сврсисходности пословања на тему „Материјална подршка као мера смањења сиромаштва”.

Спроведеном ревизијом смо утврдили да је за новчану социјалну помоћ у периоду 2016 – 2018. године просечно годишње издвојено око 14 милијарди динара из буџета Републике Србије за 268 хиљада корисника, од којих је 49% радно способно. Ефекти мера социјалне укључености радно способних корисника новчане социјалне помоћи нису мерени, а надзор над издвојеним средствима се делимично врши.

Након спроведене ревизије сврсисходности пословања утврдили смо следеће:

Постојећи систем социјалне заштите не доводи до остварења постављених циљева а због недовољно ефикасне сарадње надлежних органа пропушта се прилика да радно способни корисници новчане социјалне помоћи изађу из система социјалне заштите.

Наведено заснивамо на следећим закључцима и налазима:

Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања није предузело све активности како би се смањила зависност радно способних корисника новчане социјалне помоћи од социјалних служби.

- Стратешки документ којим би се дефинисали правци развоја система социјалне заштите није донет.
- Министарство и Национална служба за запошљавање су делимично спроводиле евалуацију мера активне политике запошљавања, због чега је пропуштена могућност укључивања корисника новчане социјалне помоћи у већем обиму у мере.
- Активнија улога Министарства у отклањању дилема у примени Уредбе довела би до њеног спровођења у већем обиму.
- Норматив кадрова није заснован на реалним потребама центара за социјални рад, што утиче на квалитет услуга социјалне заштите.

Центри за социјални рад-субјекти ревизије и Национална служба за запошљавање делимично су предузимали активности у циљу социјалне укључености радно способних корисника новчане социјалне помоћи.

- Центри за социјални рад-субјекти ревизије нису у довољној мери предузимали активности на социјалном укључивању радно способних корисника новчане социјалне помоћи.
- Центри за социјални рад-субјекти ревизије су делимично вршили процену социо-економског стања радно способних корисника новчане социјалне помоћи.
- Због недовољне сарадње центара за социјални рад-субјеката ревизије и Националне службе за запошљавање изостало је социјално укључивање радно способних корисника новчане социјалне помоћи.

Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања делимично врши надзор над трошењем 14 милијарди динара које се годишње издвајају за новчану социјалну помоћ.

- На територији Републике Србије у периоду 2016 – 2018. године извршен је надзор само четири од укупно 140 центара за социјални рад, односно 3%. Ова четири центра обухватају просечно 2.699 корисника новчане социјалне помоћи (1.040 породица), а од 114 прегледаних предмета 92% решења је било поништено и враћено на поновно одлучивање.

Државна ревизорска институција, након спроведене ревизије сврсисходности пословања на тему „Материјална подршка као мера смањења сиромаштва”, даје следеће препоруке:

Министарству за рад, запошљавање, борачка и социјална питања да:

- 1) Предузме активности на доношењу Стратегије развоја социјалне заштите са јасно дефинисаним стратешким правцима ради унапређења система социјалне заштите, са посебним освртом на радно способне кориснике новчане социјалне помоћи (приоритет 3¹).
- 2) Унапреди праћење и оцену ефеката мера активне политике запошљавања узимајући у обзир образовни ниво, занимање и друге карактеристике корисника новчане социјалне помоћи како би ефекат њихове укључености био виши (приоритет 2²).
- 3) Преиспита Уредбу о мерама социјалне укључености корисника новчане социјалне помоћи у циљу отклањања дилема у њеној примени (приоритет 2).
- 4) Изврши анализу критеријума за одређивање броја стручних и других радника у центрима за социјални рад и уреди да Правилник о организацији, нормативима и стандардима рада центара за социјални рад одговара њиховим потребама (приоритет 2).
- 5) Предузме активности и обезбеди да се на територији Републике Србије успостави већа контрола рада центара за социјални рад у циљу ефикаснијег трошења средстава одређених за новчану социјалну помоћ (приоритет 3).
- 6) Предузме активности на изради стручног приручника (водич, информатор, пример добре праксе) за поступак остваривања права на новчану социјалну помоћ ради унапређења стручног рада у социјалној заштити, како би се спречило понављање типичних грешака стручних радника у поступку одлучивања о праву на новчану социјалну помоћ (приоритет 2).

Националној служби за запошљавање да:

- 1) Унапреди праћење и оцену ефеката мера активне политике запошљавања узимајући у обзир образовни ниво, занимање и друге карактеристике корисника новчане социјалне помоћи како би ефекат њихове укључености био виши (приоритет 2).

¹ Приоритет 3 означава несврсисходности које је могуће отклонити у року од једне до три године односно препоруке по којима је потребно поступити у року од једне до три године.

² Приоритет 2 означава несврсисходности које је могуће отклонити у року до годину дана односно препоруке по којима је потребно поступити у року до годину дана.

- 2) Ажурира евиденције о корисницима новчане социјалне помоћи након достављања решења од стране центара за социјални рад и интерним процедурама уреди обавештавање центра за социјални рад о промени статуса корисника новчане социјалне помоћи са своје евиденције (приоритет 1³).

Центру за социјални рад „Свети Сава” Ниш да:

- 1) Анализира потребе, потенцијале и ограничења радно способних корисника новчане социјалне помоћи, одреди приоритете и у складу са споразумом о индивидуалном плану активације врши социјално укључивање (приоритет 3).
- 2) У оквиру расположивих ресурса организује послове на начин да повећа теренски обилазак приликом процене социо-економског стања радно способних корисника новчане социјалне помоћи (приоритет 2).

Центру за социјални рад Сомбор да:

- 1) Анализира потребе, потенцијале и ограничења радно способних корисника новчане социјалне помоћи, одреди приоритете и у складу са споразумом о индивидуалном плану активације врши социјално укључивање (приоритет 3).
- 2) У оквиру расположивих ресурса организује послове на начин да повећа теренски обилазак приликом процене социо-економског стања радно способних корисника новчане социјалне помоћи (приоритет 2).
- 3) Интерним процедурама уреди достављање решења корисника права на новчану социјалну помоћ Националној служби за запошљавање (приоритет 1).

Градском центру за социјални рад у Београду да:

- 1) Анализира потребе, потенцијале и ограничења радно способних корисника новчане социјалне помоћи, одреди приоритете и у складу са споразумом о индивидуалном плану активације врши социјално укључивање (приоритет 2).
- 2) У оквиру расположивих ресурса организује послове на начин да повећа теренски обилазак приликом процене социо-економског стања радно способних корисника новчане социјалне помоћи (приоритет 2).
- 3) Интерним процедурама уреди достављање решења корисника права на новчану социјалну помоћ Националној служби за запошљавање, ради поступања на јединствен начин у свим одељењима (приоритет 1).

Генерални државни ревизор

Др Душко Пејовић
Државна ревизорска институција
Макензијева 41
11000 Београд, Србија
13. новембар 2019. године

---

³ Приоритет 1 означава несврсисходности које је могуће отклонити у року до 90 дана односно препоруке по којима је потребно поступити у року до 90 дана.

II Увод

Државна ревизорска институција спровела је ревизију сврсисходности пословања на тему „Материјална подршка као мера смањења сиромаштва” у периоду од априла до новембра 2019. године⁴. Ревизија сврсисходности пословања је спроведена у складу са Законом о Државној ревизорској институцији⁵, Пословником Државне ревизорске институције⁶, Програмом ревизије Државне ревизорске институције за 2019. годину⁷ и Изменама и допунама програма ревизије Државне ревизорске институције за 2019. годину⁸.

Ревизија је обављена на начин и према поступцима утврђеним оквиром ревизорских стандарда Међународне организације врховних ревизорских институција (INTOSAI), Кодексом професионалне етике државних ревизора и принципима Међународних стандарда врховних ревизорских институција (ISSAI).

1. Проблем

Материјална подршка је усмерена на најсиромашније и социјално угрожене групе становништва и као таква један је од основних инструмената за смањење материјалне депривације⁹ и сиромаштва. Намењена је лицима која нису у могућности да остварују приходе од свог рада или имају приходе испод дефинисаног минимума.

Корисници социјалне заштите остварују право на различите врсте материјалне подршке под законом прописаним условима, у циљу обезбеђења егзистенцијалног минимума и подршке социјалној укључености. Материјална подршка у Републици Србији се остварује путем новчане социјалне помоћи, додатка за помоћ и негу другог лица, увећаног додатка за помоћ и негу другог лица, помоћи за оспособљавање за рад, једнократне новчане помоћи, помоћи у натури и других врста материјалне подршке.

Социјална заштита, у складу са Законом о социјалној заштити¹⁰, је организована друштвена делатност од јавног интереса чији је циљ пружање помоћи и оснаживање за самосталан и продуктиван живот у друштву појединаца и породица, као и спречавање настајања и отклањања последица социјалне искључености¹¹.

Сваки појединац и породица којима је неопходна друштвена помоћ и подршка ради савладавања социјалних и животних тешкоћа и стварања услова за задовољење основних животних потреба имају право на социјалну заштиту, у складу са законом.

Циљеви социјалне заштите остварују се пружањем услуга социјалне заштите и другим активностима које предупређују, умањују или отклањају зависност појединаца и породица од социјалних служби¹².

⁴ Број ревизије: 400-1095/2019-05.

⁵ „Службени гласник РС”, бр. 101/05, 54/07, 36/10 и 44/18 - др. закон.

⁶ „Службени гласник РС”, број 9/09.

⁷ Број: 06-5961/2018-02/1 од 26. децембра 2018. године.

⁸ Број: 06-1074/2019-02/1 од 5. априла 2019. године.

⁹ Материјална депривација означава стваран положај који је појединац успео да достигне, тј. недостатак комбинације добара без које појединац/домаћинство није у стању да организује свакодневни живот у складу са стандардима који су уобичајени за велики део становништва у одређеном друштву.

¹⁰ „Службени гласник РС”, број 24/11.

¹¹ Члан 2 Закона о социјалној заштити.

¹² Члан 3 Закона о социјалној заштити.

Увидом у законе о буџету Републике Србије за 2016, 2017. и 2018. годину¹³, раздео Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, програм 0902 - социјална заштита, функција 070, програмска активност 0003, утврђено је да је за накнаде за социјалну заштиту из буџета Републике Србије годишње планирано просечно око 26 милијарди динара.

Од наведеног износа просечно је извршено за:

- новчану социјалну помоћ 14.3 милијарди динара;
- додатак за помоћ и негу другог лица и увећани додатак за помоћ и негу другог лица 10.3 милијарди динара;
- помоћ за оспособљавање за рад 37 милиона динара;
- остале накнаде за социјалну заштиту 222 милиона динара.

Износ новчане социјалне помоћи (14.3 милијарди динара), чини 57,5% од укупних средстава извршених за све врсте права на материјалну подршку из буџета Републике Србије.

Просечан број корисника сваког права на материјалну подршку за период 2016 - 2018. године незнатно варира и износи:

- број корисника новчане социјалне помоћи је 268.421 (109 хиљада породица);
- број корисника додатка за туђу негу и помоћ је 16.091;
- број корисника увећаног додатка за туђу негу и помоћ је 35.517;
- број корисника помоћи за оспособљавање за рад је 2.680.

Из наведеног закључујемо да број корисника права на новчану социјалну помоћ чини 83 % од укупног броја корисника права на материјалну подршку, од којих је 49% (131.757) радно способно. Досадашња пракса је показала да корисници углавном дуго остају у систему социјалне заштите, а програми активне инклузије нису заживели, због чега је фокус ове ревизије био на радно способним корисницима новчане социјалне помоћи.

Наведени разлози определили су Државну ревизорску институцију да спроведе ревизију сврсисходности пословања на тему „Материјална подршка као мера смањења сиромаштва” и да испита узроке оваквог стања и да препоруке за унапређење система социјалне заштите¹⁴.

2. Циљ ревизије

Циљ ревизије је да испита да ли је постојећи систем социјалне заштите ефикасан и да ли се ефикаснијим спровођењем активности надлежних органа може обезбедити већа социјална укљученост радно способних корисника новчане социјалне помоћи како би изашли из система социјалне заштите.

¹³ „Службени гласник РС”, бр. 103/15, 99/16 и 113/17.

¹⁴ Тема ревизије повезана је са Стратешким планом Државне ревизорске институције за период 2019 - 2023. године, и то са циљем 1. Одговорити на тренутне и хитне изазове у раду корисника јавних средстава и потциљем 1.0 Социјална заштита.

Да бисмо остварили циљ формулисали смо главно питање и ревизорска питања.

3. Ревизорска питања

Имајући у виду број радно способних корисника који се налазе у систему социјалне заштите и њихову зависност од социјалних служби главно питање ревизије гласи:

Да ли се спровођењем мера социјалне заштите обезбеђује социјална укљученост радно способних корисника новчане социјалне помоћи како би изашли из система социјалне заштите?

Да бисмо одговорили на главно питање, испитивали смо:

1. Да ли је Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања предузело одговарајуће активности које доводе до остварења циљева социјалне заштите?
2. У којој мери су центри за социјални рад и Национална служба за запошљавање спровели активности у циљу социјалне укључености радно способних корисника новчане социјалне помоћи?
3. У којој мери је Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања вршило надзор над радом центара за социјални рад у вези са радно способним корисницима новчане социјалне помоћи?

4. Обим и ограничења ревизије

За потребе оцене ефикасности система социјалне заштите и ефикасног спровођења активности у циљу социјалне укључености радно способних корисника новчане социјалне помоћи, ревизијом смо обухватили активности Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, Националне службе за запошљавање, Центра за социјални рад „Свети Сава” Ниш, Центра за социјални рад Сомбор и Градског центра за социјални рад у Београду у периоду 2016 – 2018. године.

У ревизији смо испитивали:

- ✓ који је циљ социјалне заштите и запошљавања;
- ✓ да ли су постављени циљева остварени;
- ✓ да ли су донета законска и подзаконска акта која обезбеђују остварење постављених циљева и социјалну укљученост радно способних корисника НСП;
- ✓ однос између планираних и остварених ефеката и да ли има простора за унапређење ове области;
- ✓ да ли су центри за социјални рад-субјекти ревизије и НСЗ предузимали активности у циљу социјалне укључености радно способних корисника новчане социјалне помоћи;
- ✓ да ли су центри за социјални рад-субјекти ревизије одлучујући о праву на новчану социјалну помоћ радно способних корисника НСП узимали у обзир потребе и стварно социо-економско стање корисника;

- ✓ да ли су центри за социјални рад-субјекти ревизије предузимали активности и достављали решења о остваривању права на НСП Националној служби за запошљавање, односно да ли је Национална служба за запошљавање обавештавала центар ако се корисник запосли, радно ангажује, стекне право на новчану помоћ за оспособљавање, преквалификацију и доквалификацију или то одбије, те како се сарадња између ова два органа одвијала у периоду 2016 - 2018. године;
- ✓ у којој мери је извршен надзор, у периоду 2016 - 2018. године, над радом центара за социјални рад у поступку одлучивања о праву на новчану социјалну помоћ, са посебним освртом на радно способне кориснике.

У ревизији нисмо испитивали:

- ✗ да ли финансијски извештаји Министарства истинито и објективно приказују њихово финансијско стање, резултате пословања и новчане токове, у складу са прихваћеним рачуноводственим начелима и стандардима;
- ✗ финансијске трансакције и одлуке Министарства у вези са приходима и примањима и расходима и издацима, ради утврђивања да ли су трансакције извршене у складу са законом, другим прописима и за планиране сврхе;
- ✗ правилност одлучивања о праву на новчану социјалну помоћ од стране центара за социјални рад-субјеката ревизије;
- ✗ довољност висине новчаних давања за кориснике новчане социјалне помоћи;
- ✗ остале врсте права на материјалну подршку које се финансирају из буџета Републике Србије (додатак за помоћ и негу другог лица, увећани додатак за помоћ и негу другог лица, помоћ за оспособљавање за рад, једнократну новчану помоћ која се изузетно финансира из средстава буџета Републике, а по одлуци Владе);
- ✗ врсте права на материјалну подршку које се финансирају из буџета јединица локалне самоуправе.

Ограничења ревизије

Ограничења ове ревизије, у смислу давања оцене да ли је постојећи систем социјалне заштите ефикасан и да ли се ефикаснијим спровођењем активности надлежних органа може обезбедити већа социјална укљученост радно способних корисника новчане социјалне помоћи како би изашли из система социјалне заштите су:

- најава измена нормативних решења из области социјалне заштите;
- центри за социјални рад не воде евиденцију о корисницима услуга на јединствен начин;
- више органа који имају надлежности или део надлежности у обављању појединих послова везаних за социјалну заштиту.

5. Методологија у поступку рада

Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања је орган задужен за креирање политике социјалне заштите, за развој система и праћење стања у области социјалне заштите и запошљавања. Министарство предлаже/доноси прописе које се тичу социјалне заштите (законе, стратегије, уредбе, правилнике и др.) као и акте који се односе на рад центара за социјални рад и одлучивање о праву на материјалну подршку, због чега је одређено да буде субјект ревизије.

Законом о социјалној заштити је прописано да центри за социјални рад одлучују о праву на материјалну подршку. Такође, прописана је дужност о међусобној сарадњи у спровођењу мера социјалне укључености радно способних корисника новчане социјалне помоћи између центара за социјални рад и Националне службе за запошљавање. Имајући у виду надлежности Националне службе за запошљавање прописане Законом о запошљавању и осигурању за случај незапослености¹⁵ и Законом о социјалној заштити, Национална служба за запошљавање одређена је за субјекта ревизије.

Методологија за избор центара за социјални рад за субјекте ревизије

Да бисмо одабрали центре за социјални рад који одлучују о праву на материјалну подршку, за субјекте ревизије, анализирали смо податке за период 2016 – 2018. године добијене од Министарства који се односе на свих 140 центара за социјални рад у Републици Србији и то:

- број корисника права на новчану социјалну помоћ/број корисника права на увећану новчану социјалну помоћ (број породица и број чланова);
- број корисника права на додатак за помоћ и негу другог лица;
- број корисника права на увећани додатак за помоћ и негу другог лица;
- број корисника права на помоћ за оспособљавање за рад;
- број радно способних корисника новчане социјалне помоћи по школској спреми;
- исплаћене годишње износе за сваку врсту права на материјалну подршку.

Након анализе достављених података и успостављених квантитативних и квалитативног критеријума субјекти ревизије-центари за социјални рад су:

- 1) Центар за социјални рад „Свети Сава” Ниш;
- 2) Центар за социјални рад Сомбор;
- 3) Градски центар за социјални рад у Београду.

Детаљнији опис коришћене методологије за избор центара за социјални рад као субјекта ревизије дат је у Прилогу 1.

Да бисмо одговорили на ревизорска питања, анализирали смо стратегије, законску и подзаконску регулативу која уређује систем социјалне заштите, документацију и податке субјекта ревизије за период 2016 – 2018. године.

На 27 састанка са субјектима ревизије обавили смо интервју са 81 запосленим.

¹⁵ „Службени гласник РС”, бр. 36/2009, 88/2010, 38/2015, 113/2017 и 113/2017 - др. закон.

Методологија узорковања предмета код центара за социјални рад-субјеката ревизије

Критеријуми коришћени приликом узорковања предмета радно способних корисника новчане социјалне помоћи за анализу су:

- 1) лица која се налазе на евиденцији ЦСР у све три године али се не налазе на евиденцији НСЗ ни у једној години;
- 2) лица која се налазе на евиденцији ЦСР (једна, две или три године) и на евиденцији НСЗ у све три године и нису укључени у МАПЗ ни у једној години;
- 3) лица која се налазе на евиденцији ЦСР (једна, две или три године) и на евиденцији НСЗ у све три године, укључени су у МАПЗ све три године, а нису се запослили;
- 4) лица која се налазе на евиденцији ЦСР (једна, две или три године) и на евиденцији НСЗ у све три године, укључени су у МАПЗ све три године и запослили су се.

На основу овако утврђених критеријума, изабрали смо 236 предмета радно способних корисника НСП код центара за социјални рад-субјеката ревизије у које смо извршили увид и анализирали их.

Детаљнији опис коришћене методологије узорковања предмета радно способних корисника новчане социјалне помоћи за анализу дат је у Прилогу 2.

III Опис предмета ревизије

1. Појам сиромаштва

Основно значење појма сиромаштво јесте мањак материјалних добара потребних за задовољење најважнијих потреба сваког појединца, породице или веће друштвене групе. Појединац се може сматрати сиромашним уколико је његов животни стандард испод стандарда других људи у њиховој земљи¹⁶.

Постоје разне дефиниције сиромаштва, а Уједињене нације сиромаштво дефинишу као комплексан проблем који укључује велики број фактора, као што су немогућност задовољења основних потреба, немогућност приступа основним природним ресурсима, недостатак образовања и вештина, лоше здравствено стање, неухрањеност, повећање морталитета, неадекватни услови становања, несигурно животно окружење и могућности за напредовање у друштву, односно недовољно учешће у доношењу одлука и искљученост из грађанског, социјалног и културног живота¹⁷.

Финансијско сиромаштво и материјална депривација су концепти који треба да укажу на различите аспекте услова живота појединца и домаћинства.

Финансијско сиромаштво или сиромаштво према доходу представља недостатак финансијских средстава која би појединцу омогућила задовољавање својих основних потреба¹⁸.

Материјална депривација означава стваран положај који је појединац успео да достигне, тј. недостатак комбинације добара без које појединац/домаћинство није у стању да организује свакодневни живот у складу са стандардима који су уобичајени за велики део становништва у одређеном друштву¹⁹.

Стопа материјалне депривације у Републици Србији је 2016. године износила 37,4%, а стопа изразите материјалне депривације је износила 19,5%, док је стопа материјалне депривације у Европској унији износила 15,7%, а стопа изразите материјалне депривације 7,5%²⁰.

2. Законодавни и институционални оквир

Народна скупштина Републике Србије усвојила је Закон о социјалној заштити 31. марта 2011. године који је објављен у „Службеном гласнику РС”, број 24/2011.

Законом о социјалној заштити уређена је делатност социјалне заштите, циљеви и начела, права и услуге социјалне заштите, поступци за остваривање права у социјалној заштити и коришћење услуга социјалне заштите, права и обавезе корисника социјалне заштите, оснивање и рад установа социјалне заштите, услови под којима услуге социјалне заштите могу пружати други облици организовања, надзор над радом установа социјалне заштите, инспекцијски надзор у вршењу делатности социјалне заштите, положај стручних радника и стручних сарадника у социјалној

¹⁶ Статистика благостања животног стандарда, Економски факултет у Београд, слајд 85.

¹⁷ М. Рогановић, „Анализа проблема сиромаштва у Републици Србији-узроци, последице и могућности отклањања”, 2017. године, страна 52.

¹⁸ <http://socijalnoukljucivanje.gov.rs/sr/>

¹⁹ Анализа проблема сиромаштва у РС – докторска дисертација 2017. године, стр. 30.

²⁰ Трећи национални извештај о социјалном укључивању и смањењу сиромаштва у Републици Србији.

заштити, оснивање Коморе социјалне заштите, подршка и унапређење квалитета стручног рада у систему социјалне заштите, финансирање социјалне заштите, као и друга питања од значаја за социјалну заштиту²¹.

Социјална заштита, у смислу Закона о социјалној заштити, јесте организована друштвена делатност од јавног интереса чији је циљ пружање помоћи и оснаживање за самосталан и продуктиван живот у друштву појединаца и породица, као и спречавање настајања и отклањање последица социјалне искључености²².

Материјалну подршку корисник остварује путем новчане социјалне помоћи, додатка за помоћ и негу другог лица, увећаног додатка за помоћ и негу другог лица, помоћи за оспособљавање за рад, једнократне новчане помоћи, помоћи у природи и других врста материјалне подршке.

Законом о социјалној заштити уређено је ко су лица неспособна за рад и под којим условима радно способан појединац, односно члан породице може да оствари право на новчану социјалну помоћ²³.

Појединац који је способан за рад, у смислу прописа о раду и о пензијском и инвалидском осигурању, односно у смислу прописа о професионалној рехабилитацији и запошљавању особа са инвалидитетом има право и дужност да учествује у активностима које омогућавају превазилажење његове неповољне ситуације, односно у спровођењу мера којима се обезбеђује његова социјална укљученост.

Основица за утврђивање висине новчане социјалне помоћи се усклађује са индексом потрошачких цена у претходних шест месеци два пута годишње, 1. априла и 1. октобра²⁴. Министар надлежан за послове социјалне заштите решењем утврђује номинални износ новчане социјалне помоћи.

Послове који се односе на спровођење поступка и одлучивање о правима на материјалну подршку, о чијем се обезбеђивању стара Република Србија, центри за социјални рад обављају као поверене послове.

Активности од момента подношења захтева до исплате новчане социјалне помоћи детаљно су приказане у Прилогу 3.

Слика број 1: Функционисање система социјалне заштите код права на НСП

²¹ Члан 1 Закона о социјалној заштити.

²² Члан 2 Закона о социјалној заштити.

²³ Члан 83 и 85 Закона о социјалној заштити.

²⁴ Члан 87 Закона о социјалној заштити.

Уредбом о мерама социјалне укључености корисника новчане социјалне помоћи²⁵ прописане су мере социјалне укључености. Под мерама се подразумевају активности које омогућавају превазилажење неповољне социјалне ситуације корисника НСП који је способан за рад.

Правилником о организацији, нормативима и стандардима рада центра за социјални рад²⁶ уређено је обављање делатности центра за социјални рад у вршењу јавних овлашћења и то: организација, нормативи и стандарди стручног рада и садржај и начин вођења евиденције о корисницима и документације о стручном раду.

Правилником о изгледу и садржини индивидуалног плана активације²⁷ прописан је изглед и садржина индивидуалног плана активације корисника права на новчану социјалну помоћ који је радно способан.

Правилником о обрасцима у поступку остваривања права на новчану социјалну помоћ²⁸ прописана је садржина и изглед обрасца захтева за остваривање права на новчану социјалну помоћ и садржај и изглед налаза и мишљења центра за социјални рад којим се утврђује могућност пропуштене зараде, број чланова домаћинства и друге чињенице о којима се не води службена евиденција.

Правилником о вршењу надзора над стручним радом у установама социјалне заштите²⁹ прописан је начин и поступак вршења надзора над стручним радом у установама социјалне заштите и грађана који обављају одређене послове у области социјалне заштите, начин на који треба отклонити уочене недостатке о извршеном надзору и друга питања од значаја за вршење надзора.

Законом о запошљавању и осигурању за случај незапослености уређени су послови и носиоци послова запошљавања, права и обавезе незапосленог и послодавца, активна политика запошљавања, осигурање за случај незапослености и друга питања од значаја за запошљавање, повећање запослености и спречавање дугорочне незапослености у Републици Србији.

3. Опште информације о материјалној подршци

Материјалну подршку корисник остварује путем новчане социјалне помоћи, додатка за помоћ и негу другог лица, увећаног додатка за помоћ и негу другог лица, помоћи за оспособљавање за рад, једнократне новчане помоћи, помоћи у природи и других врста материјалне подршке³⁰ под условима прописаним Законом о социјалној заштити.

Материјална подршка се финансира из буџета Републике Србије и буџета јединица локалне самоуправе.

²⁵ „Службени гласник РС”, број 112/14.

²⁶ „Службени гласник РС”, бр. 59/08, 37/10, 39/11 - др. правилник и 1/12 - др. правилник.

²⁷ „Службени гласник РС”, број 118/14.

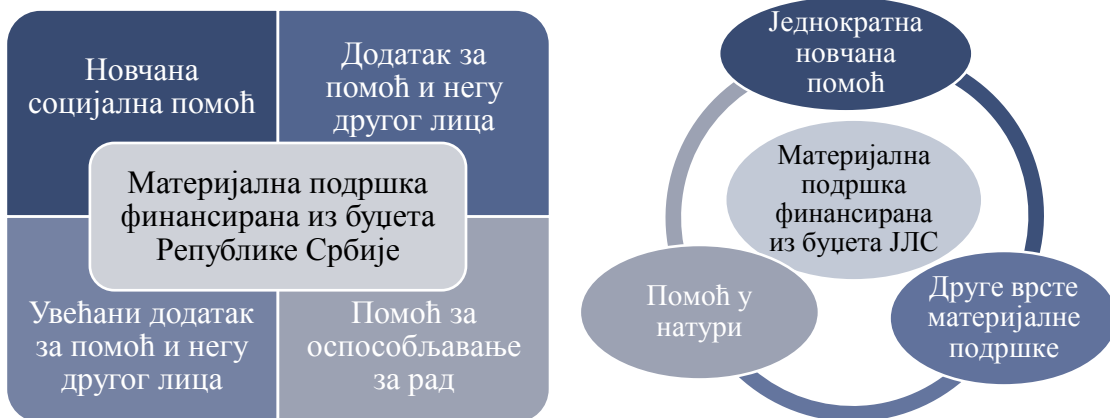
²⁸ „Службени гласник РС”, број 39/11.

²⁹ „Службени гласник РС”, бр. 15/92 и 144/14 - др. правилник.

³⁰ Члан 79 Закона о социјалној заштити.

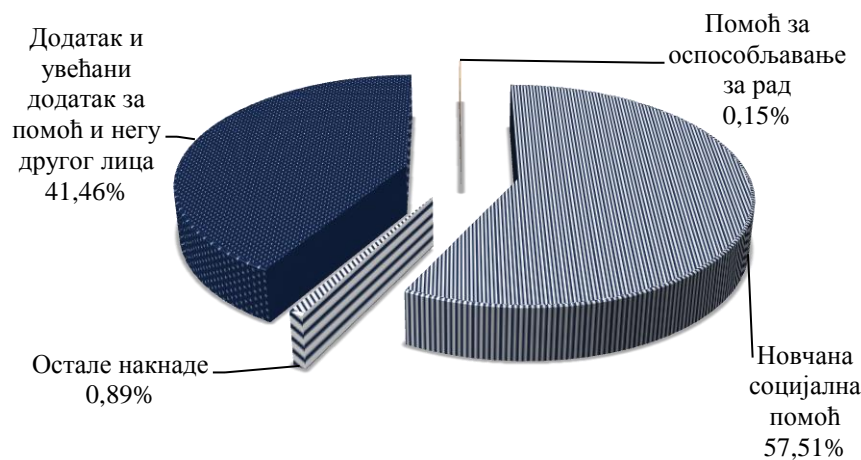
Слика број 2: Права на материјалну подршку која се финансирају из буџета Републике Србије и буџета ЈЛС

У Републици Србији за програм социјалне заштите³¹ годишње је планирано просечно око 26 милијарди динара за 2016, 2017. и 2018. годину.

Од укупно извршених средстава за све врсте права на материјалну подршку, 57,5% је извршено за новчану социјалну помоћ, просечно за 2016 - 2018. године.

Слика број 3: Просечно учешће (за 2016, 2017. и 2018. годину) права на материјалну подршку из буџета Републике Србије

Анализом података Министарства о броју корисника по свим врстама права на материјалну подршку, код 140 центара за социјални рад у Републици Србији, за 2016, 2017. и 2018. годину утврдили смо:

- да корисници права на новчану социјалну помоћ чине 83% свих корисника материјалне подршке. Подаци о броју корисника по врстама права на материјалну подршку приказани су у следећој табели;

³¹ Раздео Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, програм 0902-социјална заштита, функција 070, програмска активност 0003, накнаде за социјалну заштиту.

Табела број 1: Преглед броја корисника по врсти права на материјалну подршку из буџета Републике Србије

Година	Новчана социјална помоћ		Додатак за помоћ и негу другог лица				Помоћ за оспособљавање за рад		Укупно
	Број	%	Основни		Увећани		Број	%	
			Број	%	Број	%			
1	2	3 (2/10)	4	5 (4/10)	6	7 (6/10)	8	9 (8/10)	10 (2+4+6+8)
2016	273.804	84%	15.995	5%	34.966	11%	2.555	1%	327.321
2017	271.143	83%	16.039	5%	35.453	11%	2.585	1%	325.220
2018	260.314	82%	16.237	5%	36.131	11%	2.900	1%	315.583
Просечно	268.421	83%	16.091	5%	35.517	11%	2.680	1%	322.708

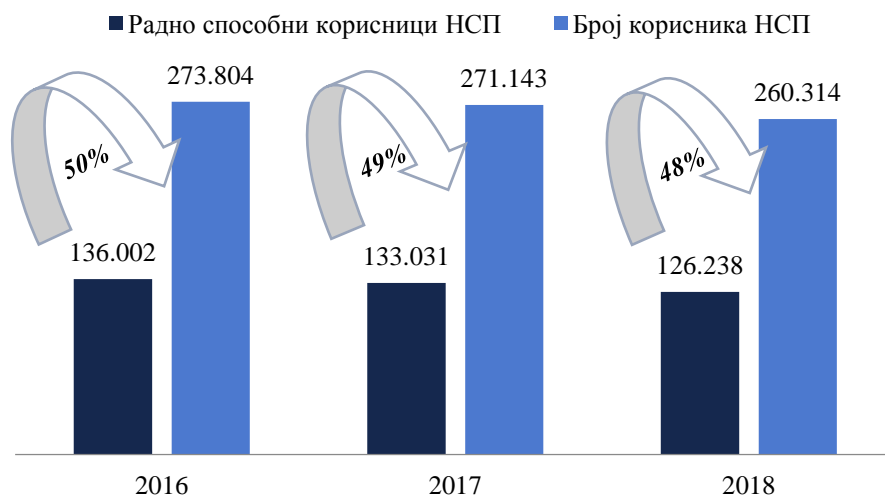
- да је 35% корисника НСП са територије Аутономне покрајине Војводине за које је укупно утрошено 34% средстава за НСП из буџета Републике Србије;

Слика број 4: Учешће броја корисника НСП и утрошених средстава за НСП по регионима

- да је од укупног броја корисника права на новчану социјалну помоћ 49% радно способно.

Слика број 5: Процент РСК НСП у укупном броју корисника НСП

IV Закључци

У овом поглављу наводимо закључке до којих смо дошли у поступку ревизије.

На основу анализе законодавног оквира, података и документације достављене од пет субјеката ревизије (Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, Национална служба за запошљавање, ЦСР „Свети Сава” Ниш, ЦСР Сомбор и ГЦСР у Београду), обављених интервјуа и упитника донели смо следеће закључке:

- 1) Министарство није предузело све активности како би се смањила зависност радно способних корисника новчане социјалне помоћи од социјалних служби.
- 2) Центри за социјални рад-субјекти ревизије и Национална служба за запошљавање делимично су предузимали активности у циљу социјалне укључености радно способних корисника новчане социјалне помоћи.
- 3) Министарство делимично врши надзор над трошењем 14 милијарди динара које се годишње издвајају за новчану социјалну помоћ.

У наставку извештаја наводимо закључке са одговарајућим налазима.

ЗАКЉУЧАК 1. Министарство није предузело све активности како би се смањила зависност радно способних корисника новчане социјалне помоћи од социјалних служби

Циљ ове ревизије је био да испитамо да ли је постојећи систем социјалне заштите ефективан, односно да утврдимо степен до кога су постигнути постављени циљеви као и однос између између планираних и остварених ефеката одређене активности³².

На основу овако постављеног циља, формулисали смо прво ревизорско питање које гласи: Да ли је Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања предузело одговарајуће активности које доводе до остварења циљева социјалне заштите?

Под одговарајућим активностима Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања (у даљем тексту: Министарство) подразумевамо да је Министарство као креатор политике развоја социјалне заштите и запошљавања успоставило основу за развој система из своје надлежности, односно да је предложило/донело стратегије из своје надлежности, законска, подзаконска и друга општа акта која обезбеђују остварење постављених циљева.

Обзиром на дефинисани проблем и на то да је фокус ове ревизије на радно способним корисницима новчане социјалне помоћи (у даљем тексту: НСП) који дуго остају у систему социјалне заштите, у ревизији смо испитивали:

- који је циљ социјалне заштите и запошљавања;
- да ли су постављени циљеви остварени;
- да ли су донета законска и подзаконска акта која обезбеђују остварење постављених циљева и социјалну укљученост радно способних корисника НСП;
- однос између планираних и остварених ефеката као и да ли има простора за унапређење ове области.

Након анализе стратешког и законодавног оквира, анализе документације, обављених интервјуа са представницима Министарства, Националне службе за запошљавање и центара за социјални рад-субјеката ревизије донели смо закључак, који темељимо на следећим налазима:

Стратегија развоја социјалне заштите је донета 2005. године, а рокови за остваривање циљева, извршење задатака и спровођења активности одређени су до 2009. године. Нова Стратегија није донета јер се полазило од тога да је стратегију заменио Програм реформи политике запошљавања и социјалне политике у процесу приступања Европској унији. Међутим, наведени Програм не садржи стратешки циљ социјалне заштите који се жели постићи, опште и посебне циљеве, мере за постизање општих и посебних циљева, кључне показатеље учинка, којима се мери ефикасност и ефективност спровођења мера, вредновање учинака и извештавање о спроведеним мерама, постигнутим циљевима и учинцима. Важност доношења Стратегије развоја социјалне заштите препознано је и Министарство, па је у априлу 2018. године започело активности у вези са њеним доношењем, али до дана израде овог Извештаја Стратегија није донета.

³² Члан 2 став 1 тачка 7) Закона о Државној ревизорској институцији.

Законом о запошљавању и осигурању за случај незапослености прописано је да је основни инструмент активне политике запошљавања Национални акциони план запошљавања. НАПЗ се усваја на годишњем нивоу, у текућој години за наредну годину. Спровођење мера активне политике запошљавања врши Национална служба за запошљавање. Праћење и оцену ефеката активне политике запошљавања врши Министарство непосредно или у сарадњи са Националном службом и другим органима. Министарство и Национална служба за запошљавање делимично су радиле евалуацију мера активне политике запошљавања због чега су се мере понављале из године у годину, а ефекат укључености корисника новчане социјалне помоћи у МАПЗ је низак.

Намера законодавца је била да се радно способним корисницима НСП помогне у превазилажењу њихове неповољне ситуације. Доношењем Уредбе о мерама социјалне укључености корисника новчане социјалне помоћи прописани су видови активације корисника. Центри за социјални рад-субјекти ревизије као кључни носиоци активности су делимично спроводили Уредбу. Уставном суду поднет је предлог за оцену уставности и законитости Уредбе а одлука није донета. Министарство није предузимало активности да се отклони дилема у примени Уредбе, због чега центри за социјални рад-субјекти ревизије и пет година после доношења Уредбе имају недоумице око њеног спровођења. Последица тога је изостанак социјалног укључивања радно способних корисника новчане социјалне помоћи.

Правилник о организацији, нормативима и стандардима рада центра за социјални рад донет је 2008. године на основу Закона о социјалној заштити и обезбеђивању социјалне сигурности грађана. Законом о социјалној заштити из 2011. године систем социјалне заштите у Републици Србији постављен је на другачији начин од оног који је био уређен претходним законом. Критеријум на основу којег се одређује одговарајући број стручних и других радника је број становника на подручју за које се центар оснива. Овако постављен критеријум одређивања броја стручних и других радника у центру за социјални рад имао је за циљ равномерну оптерећеност стручних радника, односно да укупан број стручних и других радника у ЦСР буде сразмеран броју становника на подручју центра. У поступку ревизије уочили смо да је оптерећеност запослених који раде на пословима признавања права на НСП различита. Поред критеријума предвиђеног Правилником о нормативима рада потребно је размотрити и друге критеријуме за одређивање броја стручних и других радника у центрима за социјални рад како би се повећала ефикасност процеса рада запослених у центрима.

Налаз 1.1. Стратешки документ којим би се дефинисали правци развоја система социјалне заштите није донет

Министарство обавља послове државне управе који се између осталог односе на: систем социјалне заштите; запошљавање у земљи и иностранству; праћење стања и кретања на тржишту рада у земљи и иностранству; евиденције у области запошљавања; унапређење и подстицање запошљавања; стратегију, програм и мере активне и пасивне политике запошљавања; запошљавање особа са инвалидитетом и других лица која се

теже запошљавају; развој и обезбеђивање социјалног запошљавања и социјалног предузетништва и друге послове одређене законом³³.

Стратегија

Стратегија представља основни документ, којим се на свеобухватан начин утврђује стратешки правац деловања у свакој конкретној области. Она је полазни документ јавне политике којом се усвајају општи и посебни циљеви који се желе постићи, принципи или смернице по којима ће се спроводити системска реформа у одређеној области³⁴.

У ревизији смо утврдили:

Стратегија развоја социјалне заштите је донета 2005. године³⁵, а рокови за остваривање циљева, извршење задатака и спровођења активности одређени су до 2009. године, због чега закључујемо да је истекло време за које је усвојена и да треба донети нову Стратегију и поставити стратешки циљ развоја социјалне заштите.

Представници Министарства су навели да иако није усвојена нова стратегија, делови стратешког оквира за област социјалне заштите постоје и парцијално су дефинисани Програмом реформи политике запошљавања и социјалне политике. Усвајањем Закона о социјалној заштити 2011. године потврђен је правац реформи предвиђен Стратегијом развоја социјалне заштите из 2005. године и направљен кључни корак у смислу одрживости политика обухваћених Стратегијом.

Такође су навели да је у недостатку кохерентног стратешког оквира о социјалној заштити, Влада Републике Србије реформе у области социјалне заштите усмеравала путем националних извештаја о смањењу сиромаштва и социјалном укључивању који су усвајани у периодима од три године. На иницијативу Европске комисије, у процесу европских интеграција, припремљен је Програм реформи политике запошљавања и социјалне политике који у значајној мери садржи мере из области социјалне заштите до 2020. године. Поред тога, како наводе представници Министарства, Програм економских реформи на нивоу годишњег усаглашавања садржи мањи број мера који се односе на социјалну заштиту.

Анализом Програма реформи политике запошљавања и социјалне политике утврдили смо:

У процесу приступања Европској унији, Влада Републике Србије је у мају 2016. године усвојила Програм реформи политике запошљавања и социјалне политике. Он обухвата између осталог тржиште рада и запошљавање, људски капитал и вештине, социјално укључивање и социјалну заштиту, као и изазове у систему пензија и здравствене заштите.

У Програму реформи политике запошљавања и социјалне политике у процесу приступања Европској унији наведени су и правци/ циљеви даљег развоја и промене у сфери социјалне заштите. Један од циљева је активна инклузија односно активација корисника НСП, што би требало да представља први корак у правцу интегрисаних услуга за најсиромашније, како у погледу запошљавања/радног ангажовања, тако и у правцу повратка младих у процес образовања и укључивање у програме доквалификације и преквалификације. Као индикатор за праћење овог циља је одређен

³³ Члан 16 Закона о министарствима („Службени гласник РС”, бр. 44/14, 14/15, 54/15, 96/15 - др. закон и 62/17).

³⁴ Члан 11 Закона о планском систему Републике Србије („Сл. гласник РС”, број 30/18).

³⁵ „Службени гласник РС”, број 108/05.

број радно активираних корисника права на НСП. Извештавање о спровођењу овог програма врши се и кроз Национални извештај о социјалном укључивању и смањењу сиромаштва.

У Трећем националном извештају о социјалном укључивању и смањењу сиромаштва у Републици Србији који је усвојен у децембру 2018. године, наводи се закључак да програми активне инклузије корисника НСП још увек нису заживели, што утиче на укупну ефикасност помоћи и указује да нема ни евалуације досадашњих напора у овој области.

Програм реформи политике запошљавања и социјалне политике не дефинише стратешки циљ социјалне заштите који се жели постићи, опште и посебне циљеве, мере за постизање општих и посебних циљева, кључне показатеље учинка, којима се мери ефикасност и ефективност спровођења мера, вредновање учинака и извештавање о спроведеним мерама, постигнутим циљевима и учинцима.

Дефинисањем стратешких, општих и посебних циљева, израдом акционих планова за праћење спровођења, вредновање учинака и извештавање о оствареним резултатима, Министарство би могло да предлаже нове или редизајнира постојеће циљеве и мере у области социјалне заштите, ради унапређења система социјалне заштите.

Закон о социјалној заштити

Законом о социјалној заштити уређена је делатност социјалне заштите, циљеви и начела социјалне заштите, права и услуге социјалне заштите, поступци за остваривање права у социјалној заштити и коришћење услуга социјалне заштите и друга питања од значаја за социјалну заштиту.

Циљеви социјалне заштите остварују се пружањем услуга социјалне заштите и другим активностима које предупређују, умањују или отклањају зависност појединца и породица од социјалних служби.

Намера законодавца је била да се кориснику новчане социјалне помоћи обезбеди помоћ за превазилажење његове неповољне социјалне ситуације кроз мере социјалне укључености.

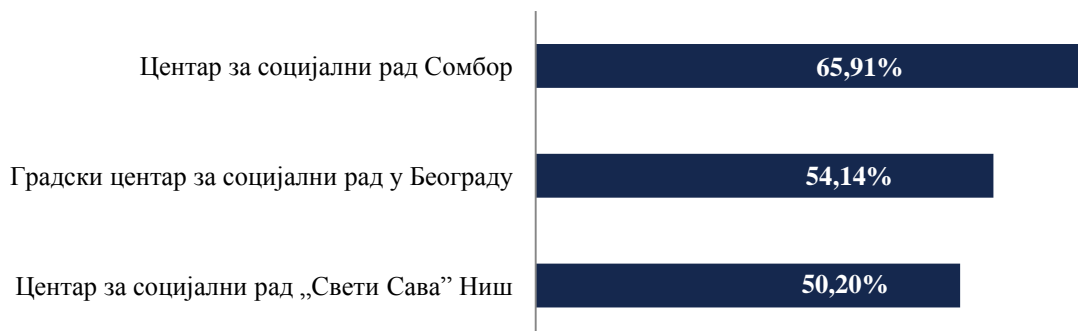
Као показатељ ефикасности односно степен до кога су остварени циљеви, могу се посматрати подаци о дужини остајања у систему социјалне заштите.

На основу евиденције центара за социјални рад-субјеката ревизије о радно способним корисницима НСП за период 2016 – 2018. године утврдили смо да је број корисника који је био у систему социјалне заштите у све три посматране године изнад 50%, а посматрано по субјектима ревизије тај проценат је следећи:

Слика број 6: Број РСК НСП који је био у систему социјалне заштите 2016 – 2018. године

Значајан удео радно способних корисника који се понављају у све три ревидиране године, показује да корисници углавном дуго остају у систему и уз подршку социјалне заштите.

Имајући у виду да трећи извештај указује да програми активне инклузије корисника НСП још нису заживели, потребно је приликом дефинисања циљева и мера узети то у обзир и посебну пажњу усмерити на радно способне кориснике НСП.

Важност доношења Стратегије развоја социјалне заштите препознано је и Министарство, па је у априлу 2018. године започело активности у вези са њеним доношењем, али до дана израде овог Извештаја Стратегија није донета.

Стога се намеће закључак да је потребно донети стратешке циљеве и мере социјалне заштите који ће у већој мери подстаћи социјално укључивање корисника новчане социјалне помоћи.

Налаз 1.2. Министарство и Национална служба за запошљавање су делимично спроводиле евалуацију мера активне политике запошљавања, због чега је пропуштена могућност укључивања корисника новчане социјалне помоћи у већем обиму у мере

Оквир за креирање политике запошљавања представља Национална стратегија запошљавања за период 2011 - 2020. године³⁶.

Један од циљева Стратегије запошљавања је и запошљавање корисника новчане социјалне помоћи, а као индикатор за мерење успешности одређен је број корисника новчане социјалне помоћи укључених у мере активне политике запошљавања, разврстаних према: полу, годинама старости, образовном нивоу, дужини тражења посла, округу, региону и број корисника НСП који се запослио са евиденције Националне служба за запошљавање (у даљем тексту: НСЗ)³⁷.

Законом о запошљавању и осигурању за случај незапослености прописано је да је основни инструмент активне политике запошљавања Национални акциони план запошљавања (у даљем тексту: НАПЗ). Такође је прописано да НАПЗ, усаглашен са Стратегијом запошљавања, утврђује Влада, на предлог Министарства. НАПЗ се усваја на годишњем нивоу, у текућој години за наредну годину.

³⁶ „Службени гласник РС”, број 37/11.

³⁷ IV Индикатори успеха и праћење примене стратегије.

Министарство управља припремом и спровођењем НАПЗ и координира, усмерава и надгледа рад свих субјеката који учествују у његовом спровођењу³⁸.

Спровођење мера активне политике запошљавања врши Национална служба за запошљавање. Утврђивање учинка Националне службе за запошљавање и праћење ефикасности спровођења мера активне политике запошљавања из НАПЗ одређује се Споразумом о учинку.

Законом о запошљавању и осигурању за случај незапослености прописане су мере активне политике запошљавања, а остављена је могућност креирања и других мера на годишњем нивоу НАПЗ, у зависности од потреба тржишта рада³⁹.

Праћење и оцена ефеката активне политике запошљавања представља скуп активности усмерених на праћење спровођења планова, програма и мера активне политике запошљавања, као и њиховог утицаја на стања и кретања на тржишту рада, у циљу стварања услова за предузимање мера усмерених на њено унапређење⁴⁰.

Праћење и оцену ефеката активне политике запошљавања врши Министарство непосредно или у сарадњи са републичким органом надлежним за послове статистике, Националном службом и другим субјектима, који обезбеђују податке о стању и кретањима на тржишту рада и праћење успешности програма и мера активне политике запошљавања⁴¹.

У фокусу политике запошљавања су категорије теже запошљивих незапослених лица, која се укључују у мере активне политике запошљавања.

Теже запошљив незапослени јесте незапослени који због здравственог стања, недовољног или неодговарајућег образовања, социодемографских карактеристика, регионалне или професионалне неусклађености понуде и тражње на тржишту рада, или других објективних околности теже налази запослење⁴².

Циљеви, приоритети, односно програми и мере активне политике запошљавања утврђују се НАПЗ.

У току ревизије анализирали смо документацију субјеката ревизије, Националну стратегију запошљавања за период 2011-2020. године, Национални акциони план запошљавања, Извештај о реализацији Националног акционог плана запошљавања, Споразум о учинку Националне службе за запошљавање, Извештај о реализацији Споразума о учинку Националне службе за запошљавање, све за период 2016 - 2018. године и обавили смо интервјуе са представницима субјеката ревизије.

У поступку ревизије утврдили смо следеће:

У складу са основним циљем политике запошљавања, стратешким и реформским документима утврђени су следећи приоритети политике запошљавања (исти су у свим НАПЗ за период 2016 - 2018. године):

- 1) Побољшање услова на тржишту рада и унапређење институција тржишта рада;

³⁸ Члан 38 Закона о запошљавању и осигурању за случај незапослености.

³⁹ Члан 43 Закона о запошљавању и осигурању за случај незапослености.

⁴⁰ Члан 61 Закона о запошљавању и осигурању за случај незапослености.

⁴¹ Члан 62 Закона о запошљавању и осигурању за случај незапослености.

⁴² Члан 31 Закона о запошљавању и осигурању за случај незапослености.

- 2) Подстицање запошљавања и укључивања теже запошљивих лица на тржиште рада и подршка регионалној и локалној политици запошљавања;
- 3) Унапређење квалитета радне снаге и улагање у људски капитал.

Ради остваривања другог приоритета „Подстицање запошљавања и укључивања теже запошљивих лица на тржиште рада и подршка регионалној и локалној политици запошљавања” предвиђено је да се интензивирају активности на активацији радно способних корисника новчане социјалне помоћи кроз повећање обухвата ове категорије незапослених лица мерама активне политике запошљавања. Њих треба да прати интензивирани сарадња између филијала НСЗ и центара за социјални рад са циљем повећања запошљавања и смањења трајног ослањања на давања из система социјалне заштите.

Подстицање запошљавања и унапређење запошљивости ради конкурентнијег иступања на тржишту рада врши се кроз реализацију мера активне политике запошљавања (у даљем тексту: МАПЗ).

У НАПЗ за 2016⁴³, 2017.⁴⁴ и 2018.⁴⁵ годину одређен је статус теже запошљивих лица која ће имати приоритет при укључивању у мере активне политике запошљавања и то су:

- 1) млади до 30 година живота;
- 2) вишкови запослених;
- 3) старији од 50 година,
- 4) лица без квалификација и нискоквалификовани;
- 5) особе са инвалидитетом;
- 6) Роми;
- 7) радно способни корисници новчане социјалне помоћи;
- 8) дугорочно незапослени (на евиденцији дуже од 12 месеци а посебно незапослена лица која траже посао дуже од 18 месеци);
- 9) млади до 30 година старости са статусом деце палих бораца;
- 10) млади до 30 година старости који су имали/имају статус детета без родитељског старања;
- 11) жртве трговине људима;
- 12) жртве породичног насиља.

У програме и мере активне политике запошљавања потребно је укључивати и остала теже запошљива лица из посебно осетљивих категорија незапослених као што су:

- 1) жене;
- 2) рурално становништво;
- 3) избегла и расељена лица;
- 4) повратници према споразуму о реадмисији;
- 5) самохрани родитељи;
- 6) супружници из породице у којој су оба супружника незапослена;
- 7) родитељи деце са сметњама у развоју и сл.

Исто лице се може евидентирати у више категорија теже запошљивих лица. Национална служба за запошљавање у оквиру Извештаја о реализацији НАПЗ даје приказ сваког статуса, односно категорије теже запошљивих лица понаособ.

⁴³ „Службени гласник РС”, број 82/15.

⁴⁴ „Службени гласник РС”, број 92/16.

⁴⁵ „Службени гласник РС”, број 120/17.

Мере активне политике запошљавања, у периоду 2016 - 2018. године, са малим изменама понављале су се из године у годину, што приказујемо у табели број 2.

Табела број 2: Мере активне политике запошљавања у НАПЗ у периоду 2016 – 2018. године

Ред.бр.	МЕРЕ АКТИВНЕ ПОЛИТИКЕ ЗАПОШЉАВАЊА У 2016. ГОДИНИ	МЕРЕ АКТИВНЕ ПОЛИТИКЕ ЗАПОШЉАВАЊА У 2017. ГОДИНИ	МЕРЕ АКТИВНЕ ПОЛИТИКЕ ЗАПОШЉАВАЊА У 2018. ГОДИНИ
1	2	3	4
1.	АКТИВНО ТРАЖЕЊЕ ПОСЛА	АКТИВНО ТРАЖЕЊЕ ПОСЛА	АКТИВНО ТРАЖЕЊЕ ПОСЛА
1.1.	Обука за активно тражење посла – АТП	Обука за активно тражење посла – АТП	Обука за активно тражење посла – АТП
1.2.	Тренинг самоефикасности	Тренинг самоефикасности	Тренинг самоефикасности
1.3.	Радионица за превладавање стреса услед губитка посла	Радионица за превладавање стреса услед губитка посла	Радионица за превладавање стреса услед губитка посла
1.4.	Клуб за тражење посла	Клуб за тражење посла	Клуб за тражење посла
1.5.	Сајмови запошљавања	Сајмови запошљавања	Сајмови запошљавања
1.6.	Обука за развој предузетништва	Обука за развој предузетништва	Обука за развој предузетништва
2.	ДОДАТНО ОБРАЗОВАЊЕ И ОБУКА	ДОДАТНО ОБРАЗОВАЊЕ И ОБУКА	ДОДАТНО ОБРАЗОВАЊЕ И ОБУКА
2.1.	Програм стручне праксе	Програм стручне праксе	Програм стручне праксе
2.2.	Стицање практичних знања		Стицање практичних знања
2.3.		Програм стицања практичних знања за вишкове запослених и дугорочно незапослене	
2.4.		Програм стицања практичних знања за неквалификована лица	
2.5.	Обуке за тржиште рада	Обуке за тржиште рада	Обуке за тржиште рада
2.6.			Специјалистичке информатичке обуке
2.7.	Обуке на захтев послодавца	Обуке на захтев послодавца	Обуке на захтев послодавца
2.8.	Функционално основно образовање одраслих	Функционално основно образовање одраслих	Функционално основно образовање одраслих
2.9.	Признавање претходног учења	Признавање претходног учења	
3.	СУБВЕНЦИЈЕ ЗА ЗАПОШЉАВАЊЕ	СУБВЕНЦИЈЕ ЗА ЗАПОШЉАВАЊЕ	СУБВЕНЦИЈЕ ЗА ЗАПОШЉАВАЊЕ
3.1.	Субвенције за самозапошљавање	Субвенције за самозапошљавање	Субвенције за самозапошљавање
3.2.	Субвенције за запошљавање на новоотвореним радним местима		
3.3.	Субвенција за запошљавање корисника новчане социјалне помоћи		
3.4.		Субвенције за запошљавање незапослених из категорије теже запошљивих	Субвенције за запошљавање незапослених из категорије теже запошљивих
3.5.	Субвенција зараде за ОСИ без радног искуства	Субвенција зараде за ОСИ без радног искуства	Субвенција зараде за ОСИ без радног искуства
3.6.	Мере подршке за ОСИ	Мере подршке за ОСИ	Мере подршке за ОСИ
4.	ЈАВНИ РАДОВИ	ЈАВНИ РАДОВИ	ЈАВНИ РАДОВИ

Споразумом о учинку НСЗ утврђује се учинак и прати ефикасност спроведених мера активне политике запошљавања. Степен остварености учинка представља основ за оцену реализације активне политике запошљавања од стране Националне службе за запошљавање.

Неки од задатака и обавеза НСЗ ради постизања утврђених циљева у Споразуму о учинку Националне службе за запошљавање за период 2016 - 2018. године су били:

- 1) Најмање 85% незапослених лица укључених у МАПЗ припада категорији теже запошљивих лица.
- 2) Усвајање/Спровођење Акционог плана о надзору, евалуацији и редизајнирању МАПЗ и профилисању незапослених лица.
- 3) Реализација потписаних протокола о сарадњи центара за социјални рад и филијала НСЗ у циљу спровођења интегрисаних услуга за кориснике новчане социјалне помоћи.

У табели број 3 приказујемо како су наведени задаци и обавезе НСЗ реализовани кроз Извештај о реализацији Споразума о учинку НСЗ по годинама.

Табела број 3: Реализација задатака и обавеза НСЗ из Споразума о учинку за 2016-2018. год.

Задаци и обавезе НСЗ по Споразуму о учинку за 2016, 2017. и 2018. годину	Извештај о реализацији Споразума о учинку НСЗ за период јануар - децембар 2016. године	Извештај о реализацији Споразума о учинку НСЗ за период јануар - децембар 2017. године	Извештај о реализацији Споразума о учинку НСЗ за период јануар - децембар 2018. године
<p>Најмање 85% незапослених лица укључених у МАПЗ припада категорији теже запошљивих лица.</p>	<p>Број лица укључених у мере активне политике запошљавања износи 146.627, док је број лица из категорије теже запошљивих 141.094, што представља учешће 96,23% у укупном броју лица укључених у мере АПЗ⁴⁶.</p>	<p>Број лица укључених у мере активне политике запошљавања износи 145.356, док је број лица из категорије теже запошљивих 139.950, што представља учешће од 96,28% у укупном броју лица укључених у мере АПЗ.</p>	<p>Број лица укључених у мере активне политике запошљавања износи 152.936, док је број лица из категорије теже запошљивих 147.321, што представља учешће од 96,33% у укупном броју лица укључених у мере активне политике запошљавања.</p>
<p>Усвајање/Спровођење Акционог плана о надзору, евалуацији и редизајнирању МАПЗ и профилисању незапослених лица.</p>	<p>Како није завршен избор консултаната који ће заједно са запосленима у НСЗ радили на изради и спровођењу Акционог плана за мониторинг и евалуацију мера АПЗ, акциони план није ни урађен. НСЗ је припремила нацрт Акционог плана који ће бити полазна основа за рад са консултантима.</p>	<p>Пошто још увек није изабрана консултантска кућа чији је задатак да у сарадњи са Националном службом изради наведени Акциони план, његово спровођење још није почело.</p>	<p>Пошто још увек није изабрана консултантска кућа чији је задатак да у сарадњи са Националном службом изради наведени Акциони план, његово спровођење још није почело.</p>

⁴⁶ Наведени број не обухвата и незапослена лица чије је укључивање у мере активне политике запошљавања подржано финансијским средствима из ИПА програмског циклуса.

Задаци и обавезе НСЗ по Споразуму о учинку за 2016, 2017. и 2018. годину	Извештај о реализацији Споразума о учинку НСЗ за период јануар - децембар 2016. године	Извештај о реализацији Споразума о учинку НСЗ за период јануар - децембар 2017. године	Извештај о реализацији Споразума о учинку НСЗ за период јануар - децембар 2018. године
Реализација потписаних протокола о сарадњи центара за социјални рад и филијала НСЗ у циљу спровођења интегрисаних услуга за кориснике новчане социјалне помоћи.	У периоду јануар - децембар 2016. године, 24 филијале НСЗ одржале су 223 састанка са представницима центара за социјални рад, а на основу потписаних Протокола о сарадњи.	У извештајном периоду, у 22 филијале НСЗ, одржано је 358 састанка са представницима центара за социјални рад, а на основу потписаних Протокола о сарадњи.	У извештајном периоду, у 20 филијала НСЗ, одржано је 312 састанка са представницима центара за социјални рад, а на основу потписаних Протокола о сарадњи.

На основу наведеног закључујемо да ни после три године задатак и обавеза НСЗ да изради Акциони план о надзору, евалуацији и редизајнирању МАПЗ и профилисању незапослених лица није реализован.

Представници Министарства су навели да су у периоду 2016 – 2018. године пратили и оцењивали ефекте активне политике запошљавања на следећи начин:

- током 2016. године извршена је евалуација пакета услуга за младе, програма стручне праксе и програма стицања практичних знања (са фокусом на младе) уз подршку СДЦ⁴⁷ и уз подршку пројекта ИПА 2012 извршена је евалуација мера које се реализују у склопу ЈАПЗ са посебним фокусом на категорије теже запошљивих – „Процена области, опсега и ефеката ЈАПЗ у периоду 2010 - 2016. године”;
- током 2017. године израђена је „Анализа програма субвенционисаног запошљавања” уз подршку СДЦ као и „Процена јавних расхода из буџета Републике Србије утрошених у периоду 2013 – 2015. године на политике усмерене ка повећању запошљивости и запошљавању младих”;
- током 2018. године у оквиру пројекта који реализује ГИЗ⁴⁸ извршена је „Анализа ЈАПЗ у 2018. години” и „Анализа положаја Рома и Ромкиња на тржишту рада” а уз подршку УН women⁴⁹ „Анализа учешћа жена у МАПЗ и утрошка средстава за те намене у периоду 2015 - 2017. године”. Уз подршку ИЛО⁵⁰ и УНДП⁵¹ израђен је „Водич за унапређење интегрисаног вођења случаја у области запошљавања у Републици Србији” који је од утицаја на процес пружања интегрисаних услуга подршке радно способним корисницима НСП.

Такође, представници Министарства су навели да су у 2017. години радили и интерне анализе МАПЗ, нпр. Преглед мера активне политике запошљавања, укљученост незапослених у мере и ефекти мера на запошљавање са фокусом на теже запошљиве жене. Министарство прати реализацију и ефекте МАПЗ на основу

⁴⁷ Swiss Agency for Development and Cooperation - Швајцарска агенција за развој и сарадњу.

⁴⁸ Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit - Немачка организација за међународну сарадњу.

⁴⁹ United Nations Entity for Gender Equality and the Empowerment of Women - Агенција Уједињених нација за родну равноправност и оснаживање жена.

⁵⁰ International Labour Organization – Међународна организација рада.

⁵¹ United Nations Development Programme - Програм Уједињених нација за развој.

месечних, кварталних, шестомесечних и годишњих извештаја Националне службе за запошљавање.

И поред тога што је уз помоћ међународних организација вршена евалуација појединих мера, Министарство није предузело активности за свеобухватно праћење успешности програма и МАПЗ како би се створили услови за унапређење МАПЗ.

У споразуму о учинку НСЗ за 2016, 2017. и 2018. годину као задатак наведена је „Реализација потписаних протокола о сарадњи центара за социјални рад и филијала НСЗ у циљу спровођења интегрисаних услуга за кориснике НСП”. Кроз Извештај о реализацији споразума о учинку наводи се да је овај задатак реализован одржавањем састанака са представницима ЦСР на основу потписаних протокола. Реализација протокола подразумева упућивање корисника НСП од стране ЦСР, на основу чега НСЗ даље предузима активности из своје надлежности. Увидом у податке о броју лица која су евидентирана код НСЗ на основу упута центара закључујемо да у 10 филијала НСЗ које обухватају територију 37 центара за социјални рад, у периоду 2016 - 2018. године, није евидентиран ниједан корисник новчане социјалне помоћи.

Табела број 4: Преглед центара за социјални рад који нису упућивали кориснике НСП у филијале НСЗ

Филијала НСЗ	Центар за социјални рад	Филијала НСЗ	Центар за социјални рад
Нови Сад	ЦСР града Новог Сада	Суботица	ЦСР Суботица
	ЦСР општине Бачки Петровац		ЦСР за општине Бачка Топола и Мали Иђош
	ЦСР Бечеј	Шабац	ЦСР Шабац
	ЦСР општине Жабаљ и Тител „Солидарност”		ЦСР Богатић
	ЦСР општине Темерин		ЦСР општине Владимирци
	ЦСР Србобран		ЦСР Коцељева
	ЦСР општине Бач		ЦСР Пирот
	ЦСР општине Бачка Паланка	Пирот	ЦСР за општину Димитровград
	ЦСР Врбас		ЦСР општине Бабушница
Приштина	ЦСР Приштина, Обилић и Косово Поље		ЦСР „Бранко Миловановић-Цига” Бела Паланка
Лесковац	ЦСР Лесковац	Гњилане	Међуопштински ЦСР Косовска Митровица
	ЦСР Лебане	Зајечар	ЦСР Зајечар
	ЦСР за општине Власотинце и Црна Трава		ЦСР „Др Михајло Ступар” Књажевац
	ЦСР Бојник		ЦСР „Сокобања”
	ЦСР Медвеђа		ЦСР Бољевац
Сомбор	ЦСР Сомбор	Вршац	ЦСР Вршац
	ЦСР Апатин		ЦСР Пландиште
	ЦСР Кула		
	ЦСР Озаци		ЦСР „8. мај” Бела Црква

Без обзира на велики број одржаних састанака између филијала НСЗ и центара за социјални рад, није дошло до реализације потписаних протокола о сарадњи у циљу спровођења интегрисаних услуга за кориснике НСП.

Утврдили смо да је од 142.791 (просечно)⁵² теже запошљивих лица која су била укључена у мере активне политике запошљавања, 11.231 корисника новчане социјалне помоћи, што чини 7,87% од укупног броја теже запошљивих лица укључених у МАПЗ.

Слика број 7: Број корисника НСП укључених у МАПЗ у односу на број теже запошљивих лица по годинама

Ако овоме додамо чињеницу да нису сви корисници новчане социјалне помоћи на евиденцији Националне службе за запошљавање као корисници НСП, због недовољне сарадње ЦСР и НСЗ (о чему ћемо детаљније говорити у Налазу 2.3.) намеће се закључак да би ефекат укључености корисника новчане социјалне помоћи у МАПЗ и ефекат запошљивости био различит од оног што је приказано у Извештају о реализацији НАПЗ и Извештају о реализацији Споразума о учинку НСЗ.

Као најчешће разлоге немотивисаности корисника НСП, и њихове ниске укључености у мере активне политике запошљавања, представници НСЗ су навели: дугорочну незапосленост, године живота, неадекватне квалификације, недостатак посебних знања и вештина, здравствене разлоге, породичне разлоге и сл. Такође су навели да су корисници НСП, у усменом разговору, као разлог немотивисаности истицали исплативост радног ангажовања због губитка права која ова лица остварују у центрима за социјални рад.

У циљу мотивисања и оспособљавања за активно тражење посла, НСЗ упућује кориснике НСП на „Обуку за активно тражење посла” и „Клуб за тражење посла” током којих стичу неопходне вештине за активно тражење посла. У циљу превенције дугорочне незапослености и социјалне искључености теже запошљивих лица Национална служба за запошљавање организује и „Радионицу за превладавање стреса услед губитка посла” и „Тренинг самоефикасности”.

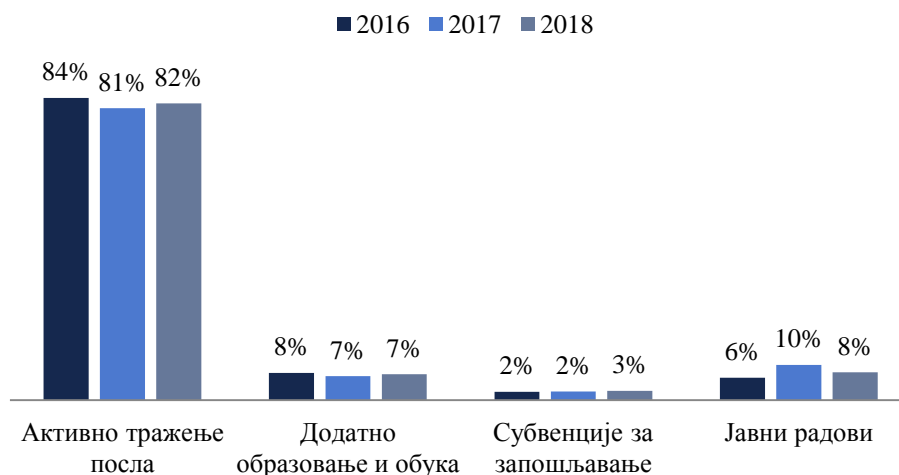
Анализирајући мере у које су укључени корисници НСП највећи проценат корисника у периоду 2016 - 2018. године био је укључен у групу мера активно тражење посла, просечно 83%, док је у преостале три групе мера укључено 17% корисника НСП.

⁵² Извештај о реализацији Споразума о учинку НСЗ и Извештај о реализацији НАПЗ за период 2016 - 2018. године.

Слика број 8: Укљученост корисника НСП у МАПЗ по годинама

Мера активно тражење посла обухвата: обуку за активно тражење посла, тренинг самоефикасности, радионицу за превладавање стреса услед губитка посла, клуб за тражење посла, сајмове запошљавања и обуку за развој предузетништва.

Посматрајући укљученост корисника НСП појединачно у групи мера Активно тражење посла утврдили смо да је више од половине корисника НСП укључено у меру „сајам запошљавања” (51%).

Слика број 9: Укљученост корисника НСП у групу мера Активно тражење посла

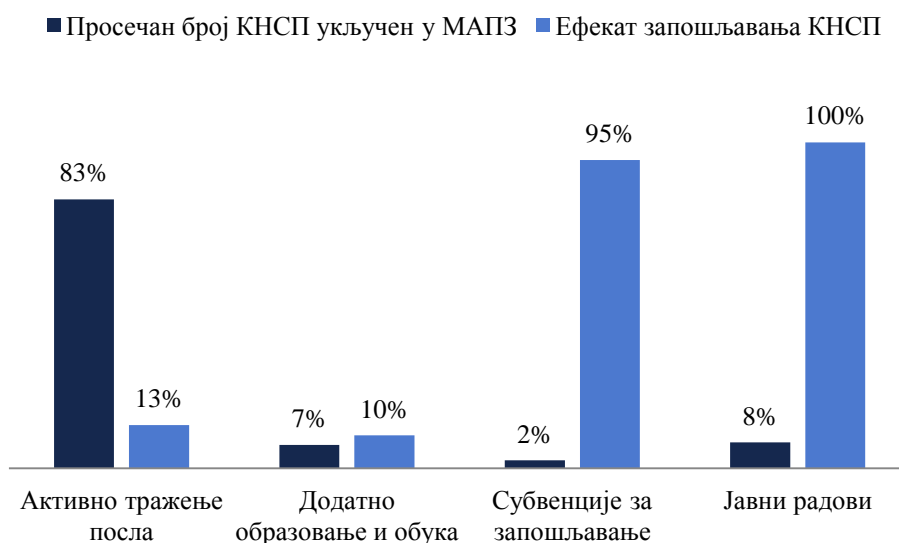

Уколико посматрамо ефекте запошљивости по мерама у које су били укључени корисници НСП, закључујемо да је поред субвенција за запошљавање и јавних радова који подразумевају запошљавање, ефекат запошљивости код додатног образовања и обуке већи него код мере активно тражење посла⁵³.

⁵³ МАПЗ које подразумевају запошљавање/радано ангажовање су: јавни радови, субвенције за запошљавање, стицање практичних знања, обука на захтев послодавца и мере подршке за особе са инвалидитетом.

Слика број 10: Однос просечног броја корисника НСП укључених у МАПЗ и ефекти запошљавања

Детаљан табеларни приказ укључености корисника НСП по групама МАПЗ и по свакој мери појединачно као и ефекти запошљавања приказани су у Прилогу 4.

На основу свега наведеног закључујемо да је корисницима НСП потребно пружити већу подршку за повећање могућности за запошљавање кроз стицање додатних знања и вештина у односу на подршку у виду обуке за активно тражење посла и сајам запошљавања.

Обзиром да је евалуација МАПЗ у периоду 2016 – 2018. године делимично рађена, потребно је да Министарство и НСЗ унапреде праћење и оцену ефеката мера, узимајући у обзир образовни ниво, занимање и друге карактеристике корисника НСП, како би ефекат укључености радно способних корисника новчане социјалне помоћи у МАПЗ био виши.

Налаз 1.3. Активнија улога Министарства у отклањању дилема у примени Уредбе довела би до њеног спровођења у већем обиму

Законом о социјалној заштити је уређено да је свако одговоран за задовољење сопствених животних потреба своје породице, да радно способан корисник новчане социјалне помоћи има право и дужност да учествује у активностима које му могу помоћи у превазилажењу неповољне социјалне ситуације и омогућити социјалну укљученост.

Законом је такође уређено да мере социјалне укључености прописује Влада, што је и учинила доношењем Уредбе о мерама социјалне укључености корисника новчане социјалне помоћи (у даљем тексту: Уредба).

Под мерама социјалне укључености подразумевају се активности које предузимају центри за социјални рад са носиоцима појединих активности како би корисницима новчане социјалне помоћи способним за рад омогућили да превазиђу неповољну ситуацију у којој се налазе и обезбедили њихову социјалну укљученост⁵⁴.

⁵⁴ Члан 2 Уредбе о мерама социјалне укључености корисника новчане социјалне помоћи.

Носиоци појединих активности су одређени Уредбом и то су: образовна установа, организација надлежна за запошљавање, здравствена установа, јединица локалне самоуправе и други органи⁵⁵.

Центри за социјални рад и носиоци појединих активности протоколом о сарадњи утврђују начин сарадње ради спровођења мера социјалне укључености корисника које се обављају у оквиру њихове надлежности и предузимају активности ради њихове успешне реализације⁵⁶.

Центар за социјални рад са корисником НСП може да закључи споразум – индивидуални план активације о активном превазилажењу неповољне ситуације, који садржи активности и обавезе корисника, као и могућност умањења и престанка права на НСП у случају неоправданог неизвршења обавеза из споразума.

Изглед и садржину индивидуалног плана активације прописује министар надлежан за социјалну заштиту што је и учинио доношењем Правилника о изгледу и садржини индивидуалног плана активације.

Непосредно након доношења Уредбе 2014. године, Министарство је предузело низ активности како би пружио стручну помоћ центрима за социјални рад у спровођењу мера социјалне укључености.

Обзиром да су Уредбом уведене бројне новине и да су центри за социјални рад предвиђени као кључни носиоци активности, Министарство је упутило допис центрима за социјални рад како би им помогли да реше нејасноће у вези примене Уредбе. На постављена спорна питања Министарство је одговарало, како би створило услове за уједначену примену у поступању центара за социјални рад.

Такође, Министарство је обавештавало центре о важности примене Уредбе, доставило модел Протокола о сарадњи који закључују центри за социјални рад са носиоцима појединих активности, са образцима у прилогу (лист праћења реализације индивидуалног плана активације, особе задужене за развој сарадње, стручни тим, праћење рада стручног тима, упут за спровођење мера социјалне укључености).

Даље је Министарство инсистирало да центри за социјални рад обаве разговоре са свим радно способним корисницима новчане социјалне помоћи како би проценили њихову заинтересованост за социјално укључивање и о томе обавесте Министарство.

Поред наведених активности Министарство је закључило Споразум о сарадњи⁵⁷ са Министарством државне управе и локалне самоуправе, Министарством здравља и Министарством просвете, науке и технолошког развоја. Циљ овог споразума је боље и ефикасније спровођење мера социјалне укључености кроз развијање ефикасније сарадње између потписница споразума, утврђивање механизма сарадње и одговорности за преузете обавезе као и одабир најадекватнијег вида подршке и планирање конкретних мера које би омогућиле социјалну укљученост корисника НСП.

Споразумом је истакнута важност закључивања Протокола о сарадњи центара за социјални рад са носиоцима активности из области здравства, образовања као и са јединицама локалних самоуправа.

Након пружене стручне помоћи од стране Министарства, центри за социјални рад су започели са применом Уредбе.

⁵⁵ Члан 3 став 2 Уредбе о мерама социјалне укључености корисника новчане социјалне помоћи.

⁵⁶ Члан 3 Уредбе о мерама социјалне укључености корисника новчане социјалне помоћи.

⁵⁷ Број: 110-00-209/2014-09 од 27. октобра 2014. године.

У међувремену, Заштитник грађана⁵⁸ је Уставном суду поднео Предлог за оцену уставности и законитости члана 2 став 2 тач. 4) и 5), члана 4 став 1 тачка 1) и члана 9 став 1 тачка 3) Уредбе о мерама социјалне укључености корисника новчане социјалне помоћи⁵⁹.

Одредбе Уредбе, чија се оцена уставности и законитости тражи односе се на:

- лечење, друштвено користан рад, односно рад у локалној заједници, као видове активације;
- активности и обавезе центра да са корисником закључује споразум о активном превазилажењу његове неповољне ситуације који садржи активности и обавезе корисника као и могућност умањења или престанка права на НСП у случају неоправданог неизвршавања обавеза из споразума;
- мере и поједине активности којима се обезбеђује социјална укљученост корисника у областима из надлежности јединица локалне самоуправе и то да организује друштвено користан рад, волонтирање, јавне радове, запошљавање корисника, решавање привремено или трајно проблема становања корисника и чланова његове породице.

У поступку ревизије смо утврдили да су центри за социјални рад-субјекти ревизије делимично поступали по наведеној Уредби.

У периоду 2016 - 2018. године:

- Центар за социјални рад Сомбор (у даљем тексту: ЦСР Сомбор) је 54 корисника НСП упутио у Школу за основно образовање одраслих Сомбор;
- Градски центар за социјални рад у Београду (у даљем тексту: ГЦСР у Београду)-одељење Младеновац је 23 корисника НСП упутио у ЈКП „Младеновац”;
- Центар за социјални рад „Свети Сава” Ниш (у даљем тексту: ЦСР Ниш) није вршио упућивање корисника НСП.

Представници центара за социјални рад су на интервјуима наводили да се након стручне подршке Министарства у примени Уредбе 2014. године интензивно кренуло са њеним спровођењем, али да је временом подршка престала, да Министарство није инсистирало на њеном спровођењу, па је нису ни примењивали. Такође су наводили да је Уредба неуставна, непримењива, да је мала заинтересованост корисника НСП за укључивање у мере, да постоји проблем са осигурањем ангажованих корисника НСП у смислу повреда на раду, и да активности које су Уредбом предвиђене захтевају додатне људске ресурсе које центри немају.

Министарство је навело да Републички завод за социјалну заштиту у оквиру годишњих извештаја центара за социјални рад прикупља податке о активацији корисника НСП на основу Уредбе. Имајући у виду да је број упута који центри за социјални рад израђују веома мали (у 2018. години број упута је 524) Републички завод

⁵⁸ Представници Министарства су навели да су поред Заштитника грађана предлог за оцену уставности и законитости поднели и Комитет правника за људска права-ЈУКОМ, Аутономни женски центар и Регионални центар за мањине, Невладина организација Праксис и Стална конференција ромских удружења грађана - Лига Рома, Демократска странке и Дулић Модест из Суботице.

⁵⁹ Број: 34947 од 27. новембра 2014. године.

за социјалну заштиту није вршио евалуацију мера социјалне укључености, па није могуће оценити ефекат Уредбе.

Обзиром да одлука о уставности и законитости од стране Уставног суда није донета, да у периоду ревизије 2016 - 2018. године Министарство није предузимало активности да отклони дилеме у примени Уредбе, центри за социјални рад-субјекти ревизије и пет година после доношења Уредбе имају недоумице око њеног спровођења. Због напред наведеног неопходно је да Министарство преиспита Уредбу како би се отклониле дилеме у њеној примени.

Налаз 1.4. Норматив кадрова није заснован на реалним потребама центара за социјални рад, што утиче на квалитет услуга социјалне заштите

Законом о социјалној заштити уређено је да центри за социјални рад одлучују о остваривању права корисника и о коришћењу услуга социјалне заштите које обезбеђује Република Србија, аутономна покрајина и јединица локалне самоуправе и врши друге послове утврђене законом и прописима донетим на основу закона⁶⁰.

Послови јавних овлашћења који се односе на права, односно услуге социјалне заштите о чијем се обезбеђењу стара Република Србија обављају се као поверени, а организацију рада, нормативе и стандарде стручног рада у вршењу поверених послова прописује министар надлежан за социјалну заштиту.

Правилник о организацији, нормативима и стандардима рада центра за социјални рад (у даљем тексту: Правилник о нормативима кадрова) донет је 2008. године на основу Закона о социјалној заштити и обезбеђивању социјалне сигурности грађана⁶¹. Законом о социјалној заштити из 2011. године систем социјалне заштите у Републици Србији постављен је на другачији начин од оног који је био уређен претходним законом.

Правилником о нормативима кадрова уређена је делатност центара за социјални рад у вршењу јавних овлашћења, организација, нормативи и стандарди стручног рада и садржај и начин вођења евиденције о корисницима и документације о стручном раду.

Правилник је мењан и допуњаван неколико пута али део III „Норматив кадрова” је остао непромењен.

Правилником о нормативима кадрова уређен је број и структура стручних и других радника⁶².

Критеријум на основу којег се одређује одговарајући број стручних и других радника је број становника на подручју за које се центар оснива⁶³. За подручје ЦСР који обухвата 15.000 становника одређује се један стручни радник на пословима социјалног рада и даље још један на сваких 5.500 становника. Један правник на управно-правним пословима се одређује за подручје ЦСР са мање од 30.000 становника, и даље по један на сваких 30.000 становника.

⁶⁰ Члан 119 Закона о социјалној заштити.

⁶¹ „Службени гласник РС”, бр. 36/91, 79/91, 33/93, 53/93, 67/93, 46/94, 48/94, 52/96, 29/01, 84/04, 101/05 - др. закон и 115/05.

⁶² Чл. 41- 44 Правилника о организацији, нормативима и стандардима рада центра за социјални рад.

⁶³ Чл. 42 и 43 Правилника о организацији, нормативима и стандардима рада центра за социјални рад.

Центру у коме је просечан број корисника права и услуга из надлежности Републике по запосленом у претходној години повећан у односу на просечан број корисника по запосленом у Републици може се одобрити повећање у односу на утврђен број запослених⁶⁴.

Овако постављен критеријум одређивања броја стручних и других радника у центрима за социјални рад имао је за циљ равномерну оптерећеност стручних радника у свим центрима, односно да укупан број стручних и других радника у центрима за социјални рад буде сразмеран броју становника на подручју центра.

Имајући у виду да је фокус ревизије на радно способним корисницима НСП анализирали смо оптерећеност запослених у центрима за социјални рад-субјектима ревизије. Упоредивши просечан број запослених у Канцеларији за материјална давања са просечним бројем радно способних корисника новчане социјалне помоћи, у периоду 2016 – 2018. година, уочили смо да је оптерећеност запослених који раде на пословима признавања права на НСП различита.

Табела број 5: Просечан број запослених у Канцеларији за материјална давања са просечним бројем РСК НСП код субјектата ревизије

Ред. бр.	Назив	Просечан број РСК НСП	Просечан број запослених у Канцеларији за материјална давања	Број корисника по запосленом
1	2	3	4	5 (3/4)
1	ЦСР Сомбор	3.988	5	798
2	ЦСР Ниш ⁶⁵	10.062/14.889	5	2.012/2.978
3	ГЦСР у Београду	8.755	58	151

Оптерећеност запослених који раде на пословима признавања права на НСП у Градском центру за социјални рад у Београду који је организован у 17 одељења се разликује између одељења.

Табела број 6: Просечан број РСК НСП и просечан број запослених у Канцеларији за материјална давања по сваком одељењу ГЦСР у Београду

Ред. бр.	Назив одељења ГЦСР у Београду	Просечан број РСК НСП	Просечан број запослених у Канцеларији за материјална давања	Број корисника по запосленом
1	2	3	4	5 (3/4)
1	Сурчин	428	2	214
2	Барајево	242	1	242
3	Чукарица	1.111	7	159
4	Гроцка	496	2	248
5	Лазаревац	622	3	207
6	Младеновац	692	3	231
7	Нови Београд	604	6	101
8	Обреновац	265	2	132
9	Палилула	1.128	5	226

⁶⁴ Члан 44 Правилник о организацији, нормативима и стандардима рада центра за социјални рад.

⁶⁵ Обзиром да се евиденција о корисницима новчане социјалне помоћи ЦСР „Свети Сава” Ниш разликује од евиденције Министарства, приказана је оптерећеност запослених и односу на податке Министарства и у односу на податке центра.

Ред. бр.	Назив одељења ГЦСР у Београду	Просечан број РСК НСП	Просечан број запослених у Канцеларији за материјална давања	Број корисника по запосленом
1	2	3	4	5 (3/4)
10	Раковица	547	3	182
11	Савски венац	84	2	42
12	Сопот	162	1	162
13	Стари град	123	2	62
14	Вождовац	402	4	101
15	Врачар	321	3	107
16	Земун	709	7	101
17	Звездара	820	5	164
Укупно		8.755	58	151

Обзиром да запослени у Канцеларији за материјална давања поред послова одлучивања о праву на НСП одлучују и о другим врстама права на материјалну подршку, закључујемо да је оптерећеност запослених још већа.

Такође, запослени у центрима за социјални рад поред поверених послова који се финансирају из буџета Републике Србије обављају и послове који се финансирају из буџета јединица локалне самоуправе. Према наводима запослених у центрима за социјални рад-субјектима ревизије честа је појава да запослени који се финансирају из буџета Републике обављају послове који су у надлежности запослених који се финансирају из буџета јединица локалне самоуправе.

Овако сложена организација рада у центрима за социјални рад и оптерећеност радника утиче на квалитет пружања услуге социјалне заштите.

На основу важећег норматива, Министар је решењем утврдио број стручних и других радника у центрима за социјални рад чији се рад финансира из буџета Републике Србије.

Код центара за социјални рад-субјектата ревизије решењима је утврђен број стручних и других радника на пословима јавних овлашћења и то:

- 1) Градском центру за социјални рад у Београду⁶⁶ укупно 481 стручних и других радника;
- 2) Центру за социјални рад „Свети Сава” Ниш⁶⁷ укупно 73 стручних и других радника;
- 3) Центру за социјални рад Сомбор⁶⁸ укупно 28 стручних и других радника.

На основу Закона о начину одређивања максималног броја запослених у јавном сектору⁶⁹ донете су Одлуке о максималном броју запослених на неодређено време у систему државних органа, систему јавних служби, систему Аутономне покрајине Војводине и систему локалне самоуправе за 2015. годину⁷⁰ и за 2017. годину⁷¹ у којима је одређен максимални број запослених на неодређено време и то:

⁶⁶ Број: 112-01-407/2014-09 од 29. децембра 2014. године.

⁶⁷ Број: 112-01-151/79/2008-09 од 1. децембра 2008. године.

⁶⁸ Број: 112-01-151/113/2008-09 од 1. децембра 2008. године.

⁶⁹ „Службени гласник РС”, бр. 68/15, 81/16 - одлука УС и 95/18.

⁷⁰ „Службени гласник РС”, бр. 101/15, 114/15, 10/16, 22/16, 45/16 и 43/17.

⁷¹ „Службени гласник РС”, бр. 61/17, 82/17, 92/17, 111/17, 14/18, 45/18, 78/18, 89/18, 102/18, 30/19 и 42/19.

- у Градском центру за социјални рад у Београду – 477 стручних и других радника;
- у Центру за социјални рад „Свети Сава” Ниш – 70 стручних и других радника;
- у Центру за социјални рад Сомбор – 27 стручних и других радника.

Број запослених у центрима за социјални рад-субјектима ревизије одређен првобитним решењем Министарства смањен је Одлукама о максималном броју запослених на неодређено време за један до четири запослена у односу на првобитна Решења министарства.

У периоду 2016 – 2018. године дошло је и до природног одлива кадра у ЦСР (одлазак у пензију, престанак радног односа и др.) па су се центри за социјални рад-субјекти ревизије обраћали Министарству са захтевом за пријем нових радника на упражњеним радним местима која се финансирају из буџета Републике Србије.

Комисија Владе за давање сагласности за ново запошљавање и додатно радно ангажовање код корисника јавних средстава је Закључцима из 2017 и 2018. године⁷²;

- Градском центру за социјални рад у Београду дала сагласност за попуњавање 27 радних места;
- Центру за социјални рад „Свети Сава” Ниш дала сагласност за попуњавање 6 радних места;
- Центру за социјални рад Сомбор није дата сагласност за попуњавање упражњених радних места.

Министарство је на основу добијених података од ЦСР сачинило преглед упражњених и неопходних радних места за период од 1. децембра 2014. године до 1. новембра 2018. године који је достављен Комисији Владе за давање сагласности за ново запошљавање и додатно радно ангажовање код корисника јавних средстава, али поводом истог није одлучено.

Иако су ГЦСР у Београду и ЦСР Ниш добијали сагласност за попуњавање неких упражњених радних места, анализа оптерећености запослених у Канцеларији за материјална давања показује да постоји ризик од неефикасног обављања послова у центрима за социјални рад-субјектима ревизије што утиче на квалитет пружања услуга социјалне заштите корисницима.

На основу свега наведеног закључујемо да је поред критеријума предвиђених Правилником о нормативима кадрова потребно размотрити оптерећеност запослених као и друге критеријуме за одређивање броја стручних и других радника у центрима за социјални рад. На овај начин би се постигло да норматив кадрова буде заснован на реалним потребама центара за социјални рад и повећала ефикасност процеса рада запослених у центрима.

⁷² Закључак 51 Број: 112-2090/2017 од 28. марта 2017. године, Закључак 51 Број: 112-807/2018 од 28. фебруара 2018. године који је замењен Закључком о измени 51 Број: 112-4194/2018 од 31. маја 2018. године.

ЗАКЉУЧАК 2. Центри за социјални рад-субјекти ревизије и Национална служба за запошљавање делимично су предузимали активности у циљу социјалне укључености радно способних корисника новчане социјалне помоћи

Циљ ове ревизије је био да испитамо да ли се ефикаснијим спровођењем активности центара за социјални рад и Националне службе за запошљавање може обезбедити већа социјална укљученост радно способних корисника новчане социјалне помоћи како би изашли из система социјалне заштите.

Начело ефикасности значи да се добије највише из расположивих ресурса. Тиче се односа између успелних ресурса и излаза у погледу квантитета, квалитета и времена⁷³.

Под ефикасном сарадњом надлежних органа подразумевамо да: ЦСР закључе протоколе о сарадњи; на основу процене стања и потребе корисника израде споразум о индивидуалном плану активације и упуте га код носиоца активности (потписника протокола); заједнички са носиоцем активности изврше одабир мера социјалне укључености и прате његову реализацију. Сарадњом надлежних органа обезбеђује се превазилажење неповољног стања корисника и омогућава му се социјална укљученост.

На основу овако постављеног циља, формулисали смо друго ревизорско питање које гласи: У којој мери су центри за социјални рад и Национална служба за запошљавање спровели активности у циљу социјалне укључености радно способних корисника новчане социјалне помоћи?

Да бисмо одговорили на ревизорско питање испитивали смо:

- да ли су центри за социјални рад-субјекти ревизије и НСЗ предузимали активности у циљу социјалне укључености радно способних корисника новчане социјалне помоћи;
- да ли су центри за социјални рад-субјекти ревизије одлучујући о праву на новчану социјалну помоћ радно способних корисника НСП узимали у обзир потребе и стварно социо-економско стање корисника;
- да ли су центри за социјални рад-субјекти ревизије предузимали активности и достављали решења о остваривању права на НСП Националној служби за запошљавање, односно да ли је Национална служба за запошљавање обавештавала центар ако се корисник запосли, радно ангажује стекне право на новчану помоћ за оспособљавање, преквалификацију и доквалификацију или то одбије, те како се сарадња између ова два органа у периоду 2016 - 2018. године одвијала.

Након анализе достављене документације, обављених интервјуа са представницима Националне службе за запошљавање, представницима центара за социјални рад-субјектима ревизије, прегледаних досијеа радно способних корисника НСП, донели смо закључак, а исти темељимо на следећим налазима:

⁷³ ИССАИ 300 Фундаментална начела ревизије сврсисходности.

Уредбом о мерама социјалне укључености корисника новчане социјалне помоћи прописане су мере социјалне укључености, видови активације, носиоци појединих активности као и њихове обавезе. Због недоумица око њеног спровођења, центри за социјални рад-субјекти ревизије делимично су упућивали кориснике НСП код носиоца активности, а по закљученим Протоколима. Наведено за последицу има изостанак социјалне укључености радно способних корисника НСП на територији центара за социјални рад-субјеката ревизије.

Центар за социјални рад у складу са законом процењује потребе корисника, планира пружање услуга социјалне заштите, спроводи поступке и одлучује о правима радно способних корисника новчане социјалне помоћи. Стручни радник доноси налаз и мишљење којим се утврђује социо-економски статус породице које служи као основ за остваривање права на НСП. Одлучујући о праву на НСП, стручни радници су вршили процену потреба и стања корисника на основу увида у документацију и изјаве странке, а ређе теренске посете због чега немају увек потпуни увид у стварно социо-економско стање корисника. Делимично су испитивали спремност корисника за социјално укључивање, а као узрок су наводили недовољан број запослених као и незаинтересованост корисника НСП за социјално укључивање услед ниског нивоа образовања. Међутим, на основу прегледаних досијеа, утврдили смо да нису сви корисници НСП без квалификација. Обзиром да заинтересованост већине корисника НСП није ни испитивана, постоји вероватноћа да уколико би центри за социјални рад-субјекти ревизије испитивали заинтересованост корисника, број спремних за социјално укључивање би био већи.

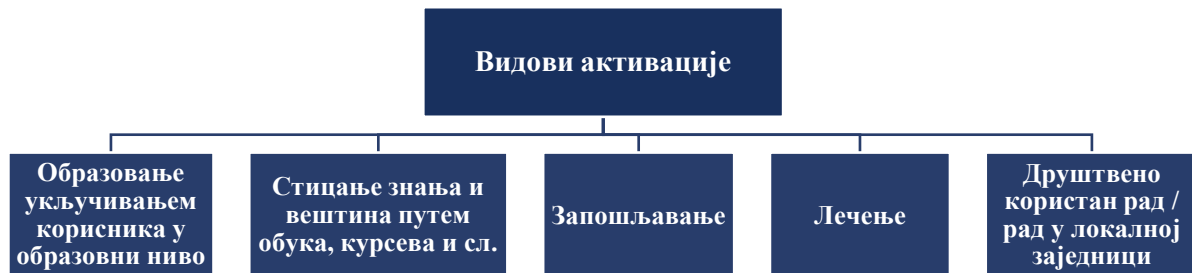
Центри за социјални рад и Национална служба за запошљавање дужни су да међусобно сарађују у спровођењу мера социјалне укључености радно способних корисника права на новчану социјалну помоћ. Поседовање потпуних и поузданих података о радно способним корисницима новчане социјалне помоћи између ова два органа допринело би остваривању циљева социјалне заштите. Иако су центри за социјални рад-субјекти ревизије делимично сарађивали са НСЗ, тако успостављена сарадња није резултирала достављањем података о корисницима. Уколико центар за социјални рад не пошаље решење корисника НСП Националној служби за запошљавање, она неће имати податак о свим корисницима НСП, нити ће моћи да изврши процену запошљивости корисника, укључи га у МАПЗ и на тај начин помогне кориснику у превазилажењу неповољне социјалне ситуације. С друге стране, недостатак информација о промени статуса корисника утицаће на одлуку центра за социјални рад. Зато је неопходно интензивирати сарадњу ова два органа и заједничким приступом помоћи корисницима новчане социјалне помоћи.

Налаз 2.1. Центри за социјални рад-субјекти ревизије нису у довољној мери предузимали активности на социјалном укључивању радно способних корисника новчане социјалне помоћи

Уредбом о мерама социјалне укључености корисника новчане социјалне помоћи прописане су мере социјалне укључености, видови активације, носиоци појединих активности као и њихове обавезе.

Слика број 11: Видови активације прописани Уредбом о мерама социјалне укључености корисника новчане социјалне помоћи

Центри за социјални рад као установе социјалне заштите који одлучују о праву на НСП закључују протоколе о сарадњи са носиоцима појединих активности ради спровођења мера социјалне укључености.

Протоколима о сарадњи, центар и поједини носиоци активности утврђују начин сарадње у спровођењу мера социјалне укључености корисника и предузимају активности ради његове успешне реализације.

Центар за социјални рад са корисником закључује индивидуални план активације и упућује корисника упутом код носиоца појединих активности са којим има закључен Протокол о сарадњи. Уколико изостане закључивање индивидуалног плана активације и достављање упута, нема ни реализације протокола, а самим тим ни социјалне укључености корисника НСП.

У ревизији смо испитивали да ли су центри за социјални рад-субјекти ревизије закључивали Протоколе о сарадњи и да ли су предузимали активности за његову реализацију.

Утврдили смо следеће:

Градски ЦСР у Београду је закључио Меморандум о сарадњи за спровођење мера социјалне укључености корисника новчане социјалне помоћи са Министарством за рад, запошљавање, борачка и социјална питања и Градом Београдом⁷⁴.

ЦСР Ниш је закључио Меморандум о сарадњи за спровођење мера социјалне укључености корисника новчане социјалне помоћи са Министарством за рад, запошљавање, борачка и социјална питања и Градом Нишом⁷⁵.

Циљ наведених меморандума је унапређење укључивања радно способних корисника новчане социјалне помоћи у органе Града Београда/Града Ниша, предузећа и установе чији су оснивачи ова два града као и развијања модела сарадње, координације и размене информација између свих страна потписница и пружања подршке центрима за социјални рад у поступку реализације мера социјалне укључености према радно способним корисницима новчане социјалне помоћи. Наведеним меморандумима је било предвиђено потписивање Протокола о сарадњи између центара за социјални рад, Градске управе и установа и предузећа чији је оснивач град.

⁷⁴ Број: 550-1609 од 17. новембра 2014. године.

⁷⁵ Број: 337-00-96/2014-05 од 22. новембра 2014. године.

Протоколи о сарадњи

Градски ЦСР у Београду је закључио пет протокола о сарадњи и то са:

- 1) Националном службом за запошљавање - филијала Београд;
- 2) Јавно комуналним предузећем „Градске пијаце”, Београд;
- 3) Јавно комуналним предузећем „Градска чистоћа”, Београд;
- 4) Јавно комуналним предузећем „Паркинг сервис”, Београд;
- 5) Јавно комуналним предузећем „Погребне услуге”, Београд.

ЦСР Ниш, је закључио један протокол о сарадњи са:

- 1) Националном службом за запошљавање - филијала Ниш.

ЦСР Сомбор има закључена два протокола о сарадњи са:

- 1) Националном службом за запошљавање - филијала Сомбор;
- 2) Школом за основно образовање одраслих Сомбор.

Протоколима су утврђене обавезе центара за социјални рад и то:

- да на основу процењених потреба и потенцијала корисника НСП наведених у индивидуалном плану активације упуту корисника код носиоца активности;
- да одреди запосленог стручног радника који ће редовно да комуницира са запосленим код носиоца активности који је задужен за непосредан рад са корисником;
- да заједнички одреде начин, обим и динамику комуникације и предузимање појединачних мера и активности које су у најбољем интересу корисника;
- да формирају заједнички тим који ће на основу претходно процењених потреба да изврши коначан одабир мера социјалне укључености и да прате спровођење и реализацију мера;
- да заједнички одреде динамику одржавања састанака стручног тима и да у складу са могућношћу и потребама размењују информације и предлоге у писаном и електронском облику;
- да воде записнике са састанака од којих се један чува у центру а један код носиоца активности;
- да прати остваривање планираних активности;
- да периодично у заједнички утврђеним роковима разматрају оправданост и ефикасност планираних и спроведених мера и активности, а на основу писаних обавештења носиоца активности;
- да у зависности од постигнутих резултата може извршити измену и допуну индивидуалног плана активације.

Обавезе носиоца активности су следеће:

- да благовремено обавести центар о могућностима и планираним активностима, односно програмима и пројектима којима се обезбеђује социјална укљученост корисника у области из надлежности носиоца активности;
- да евидентира корисника на основу упута Центра;
- да обавести Центар о чињеници да ли се корисник пријавио и које су планиране активности у даљем раду са корисником;

- да сагледа могућности за најефикасније укључивање корисника у мере и активности социјалне укључености у оквиру своје надлежности у циљу повећања могућности за запошљавање;
- да обави индивидуални разговор са корисником, да определи мере социјалне укључености у складу са процењеним потенцијалима и потребама корисника у индивидуалном плану активације;
- да опредељује мере социјалне укључености у складу са процењеним потенцијалима и утврђеним потребама корисника у индивидуалном плану активације;
- да води евиденцију о кориснику, предузетим мерама социјалне укључености и постигнутим резултатима са циљем успешне реализације појединих мера социјалне укључености;
- да обавести центар о почетку, току и завршетку планираних активности;
- да обавести центар о чињеници да ли корисник извршава планиране мере и активности (неоправдано или оправдано);
- да уколико се корисник укључи у мере активне политике запошљавања у складу са извршеном проценом запошљивости и потребама корисника, обавести центар о начину и правном основу радног ангажовања (нпр. уговор о делу, уговор о волонтирању, уговор о привременим и повременим пословима, рад на одређено време...), планирано трајање активације (нпр: колико часова, дана, месеци је планирано ангажовање и остали детаљи активације)⁷⁶.

Циљ протокола је боља и ефикаснија сарадња између центара за социјални рад- субјеката ревизије и носиоца активности у непосредном раду са корисником ради пружања подршке у спровођењу мера социјалне укључености у превазилажењу неповољне социјалне ситуације. Задатак ЦСР-субјеката ревизије је да на основу процењених потреба и потенцијала корисника, а у складу са индивидуалним планом активације обезбеди социјалну укљученост. Зато смо испитивали да ли је сарадња између субјеката ревизије довела до испуњења циља протокола.

На основу достављене документације утврдили смо да је ГЦСР у Београду – Одељење Младеновац током 2015. и 2016. године са 23 корисника НСП закључио индивидуални план активације на основу којих је 17 корисника НСП закључило уговоре о волонтирању са ЈКП „Младеновац” на период од три месеца. ЈКП „Младеновац” је обавестио ГЦСР у Београду да су корисници ангажовани на пословима чишћења гробља савесно и одговорно обављали задате послове. Током 2016. године корисници НСП су одустајали од волонтерског рада, а само један корисник НСП је закључио Уговор о обављању привремених и повремених послова. Осталих 16 одељења Градског центра за социјални рад у Београду у периоду 2016 - 2018. године нису упућивали кориснике НСП у складу са закљученим протоколима.

ЦСР Сомбор је у току 2018. године 54 корисника НСП упутио у Школу за основно образовање одраслих Сомбор. Школа је достављала центру евиденцију о броју корисника који су похађали часове. Представници центра су истакли да је један део упућених корисника похађао школу, а поједини су и завршили школу, али да центар о томе нема прецизан податак.

⁷⁶ Осим код Протокола о сарадњи са Школом за основно образовање одраслих Сомбор.

Иако сви центри за социјални рад-субјекти ревизије имају закључен протокол о сарадњи са Националном службом за запошљавање – подручним филијалама, сарадња са Националном службом није заживела, јер је изостало почетно упућивање корисника НСП од стране центара-субјеката ревизије.

Као разлог за овакво стање, представници центара за социјални рад-субјекти ревизије су наводили недовољан број запослених обзиром да социјална укљученост подразумева детаљан приступ сваком кориснику појединачно. Социјално укључивање захтева не само увид у документацију већ и оцену индивидуалних потреба корисника, потенцијала и жеље да се додатно образује, преквалификује, доквалификује или запосли. Такође су навели да је мала заинтересованост корисника НСП за социјалним укључивањем, обзиром да је споразум о индивидуалном плану активације на добровољној основи, који уколико се не изврши ствара могућност умањења или престанка права на материјалну подршку. Овоме треба додати и чињеницу да услед престанка права на НСП, корисник губи и друге бенефиције које има: једнократну новчану помоћ, књиге, бесплатан оброк, превоз и друго.

Представници центара за социјални рад-субјекти ревизије су наводили да је социјално укључивање изостало због недоумица у спровођењу Уредбе.

Међутим, да се Уредба спроводи уверили смо се из података Националне службе за запошљавање о броју корисника НСП који су евидентирани на основу упута центара за социјални рад. Тако су на пример, поједини центри за социјални рад у периоду 2016 - 2018. године вршили процену потреба корисника НСП са своје територије и упућивали их у Националну службу за запошљавање. Обзиром да нам ови центри нису били субјекти ревизије, нисмо ни могли испитати ефекте упућивања. У даљем тексту наводимо пример филијала НСЗ код којих је највећи број евидентираних корисника новчане социјалне помоћи по упутима центара, са подручја филијала.

Табела број 7: Број корисника НСП на евиденцији НСЗ по упутима ЦСР

Ред. бр.	НСЗ	2016. година	2017. година	2018. година
1	2	3	4	5
1	Филијала Краљево	1.560	1.718	1.784
2	Филијала Крушевац	307	259	230
3	Филијала Лозница	179	299	276
4	Филијала Зрењанин		196	370

Боља и ефикаснија сарадња између центара за социјални рад-субјеката ревизије и носиоца активности у непосредном раду са корисником, на основу процењених потенцијала и потреба корисника, створила би могућност социјалне укључености радно способних корисника НСП на територији центара за социјални рад-субјеката ревизије.

У противном, рад са корисником НСП се своди на одлучивање о признавању права на НСП, тј. прегледање уредности документације, а не на пружање социјалне заштите угроженом појединцу како би изашао из стања потреба од социјалних служби.

Налаз 2.2. Центри за социјални рад-субјекти ревизије су делимично вршили процену социо-економског стања радно способних корисника новчане социјалне помоћи

Центар за социјални рад у складу са законом процењује потребе корисника, планира пружање услуга социјалне заштите, спроводи поступке и одлучује о правима радно способних корисника новчане социјалне помоћи.

Законом о социјалној заштити прописани су услови под којима радно способни корисници остварују право на НСП као и поступак одлучивања.

Одлучујући о праву радно способних корисника на новчану социјалну помоћ, центри за социјални рад су дужни да прегледају уредност поднете документације и валидност доказа. ЦСР утврђује могућност пропуштене зараде и друге чињенице о којима се не води службена евиденција, доноси налаз и мишљење којим се утврђује социо-економски статус породице које служи као доказно средство за остваривање права на НСП.

Садржину и изглед налаза и мишљења прописује министар надлежан за социјалну заштиту. Правилником о обрасцима у поступку остваривања права на новчану социјалну помоћ прописан је изглед и садржина налаза и мишљења⁷⁷.

Налаз и мишљење сачињава се на основу теренске посете породици, изјаве странке, увиђаја на лицу места, саслушања сведока и других доказа. Оно садржи следеће: личне податке о кориснику, податке о члановима породице, податке о имовинском стању корисника, могућност пропуштене зараде, број чланова домаћинства и податке о пропуштеној заради, на основу којих стручни радник центра доноси мишљење и предлог. Исто садржи податак колико у породици има чланова који могу да се укључе у оспособљавање за рад и/или радно или друштвено ангажују и колико од њих је спремно да сарађује у изради плана активације.

У ревизији смо извршили увид у 236 предмета корисника НСП код центара за социјални рад-субјеката ревизије, за период 2016 - 2018. године. Испитивали смо начин на који су ЦСР-субјекти ревизије утврђивали социо-економско стање корисника.

Приликом процене социјалне ситуације корисника НСП важна активност јесте теренски обилазак породице, са чиме су се сложили стручни радници центара са којима смо обавили интервјуе.

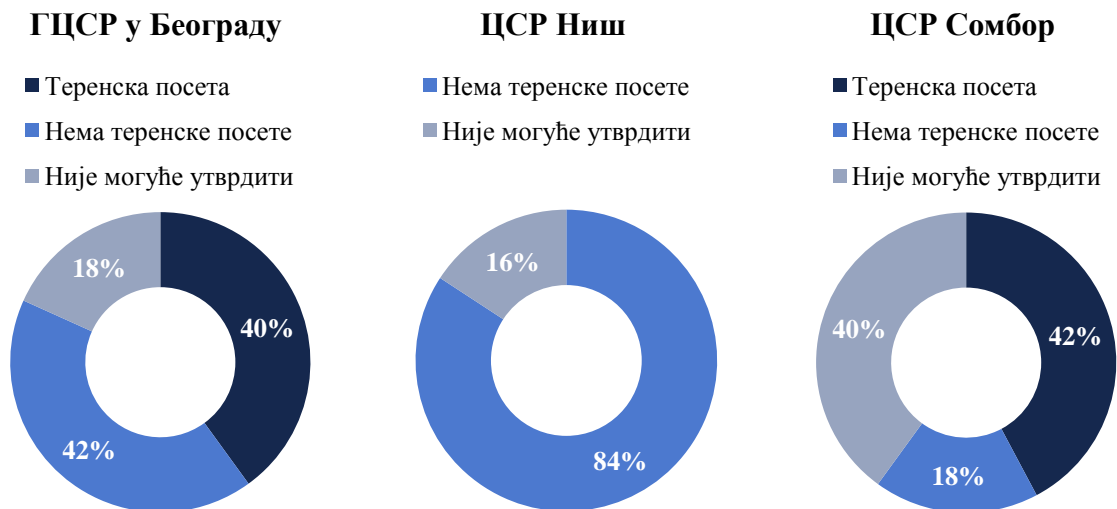
Одлучујући о праву на НСП, стручни радници процену потреба и стања корисника вршили су на основу увида у документацију и изјаве странке, а ређе теренске посете због чега закључујемо да немају увек потпуни увид у стварно социо-економско стање корисника. Стручни радници су наводили да се дешавало да након теренске посете породице/појединца стекну потпуно другачију слику о стварном стању корисника од оне која је приказана у приложеној документацији, што говори о значају теренске посете кориснику.

⁷⁷ Образац НСП-НМ.

Слика број 12: Процент теренске посете радно способним корисницима НСП

Анализом да ли су стручни радници центара за социјални рад-субјеката ревизије приликом доношења налаза и мишљења испитивали заинтересованост радно способних корисника НСП за укључивање у оспособљавање за рад и/или радно или друштвено ангажовање и спремност да сарађују у изради плана активације, за период 2016 – 2018. године, утврдили смо да од :

- 115 радно способних корисника НСП код Градског центра за социјални рад у Београду 7 корисника је изразило спремност за израду плана активације, али да је индивидуални план активације и упут за спровођење мера социјалне укључености урађен за једно лице, док заинтересованост осталих корисника НСП није ни испитивана;
- 76 радно способних корисника НСП код Центра за социјални рад Ниш 36 корисника је изразило спремност за израду плана активације, али да индивидуални план активације и упуту за спровођење мера социјалне укључености нису рађени, док заинтересованост осталих корисника НСП није ни испитивана;
- 45 радно способних корисника НСП код Центра за социјални рад Сомбор 18 корисника је изразило спремност за израду плана активације, али да индивидуални план активације и упуту за спровођење мера социјалне укључености нису рађени, док заинтересованост осталих корисника НСП није ни испитивана.

Представници центара за социјални рад-субјеката ревизије су као узрок наводили недовољан број запослених као и незаинтересованост корисника НСП за социјално укључивање због ниског нивоа образовања.

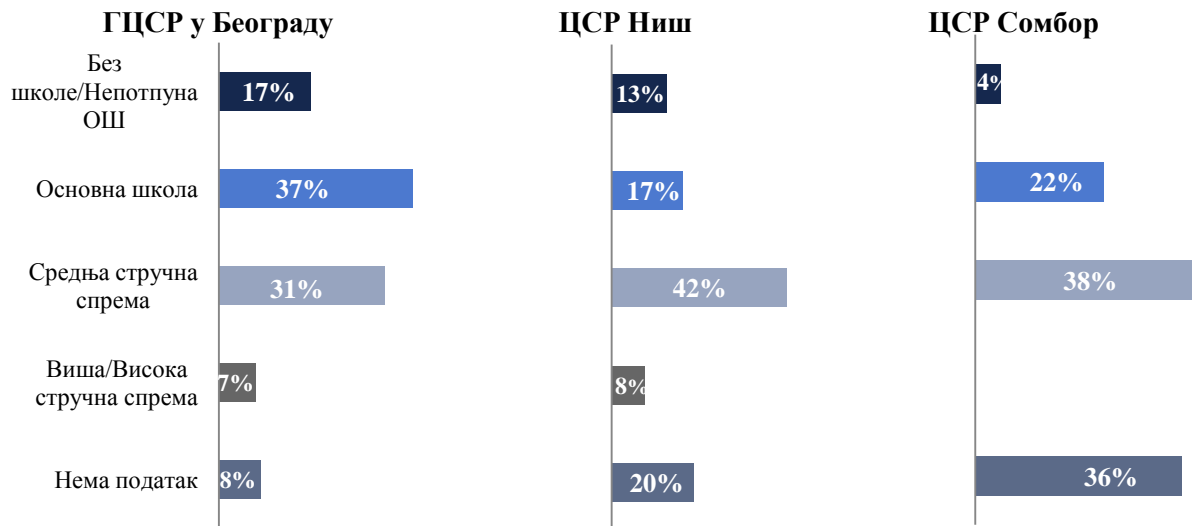
Обзиром да смо утврдили да заинтересованост већине корисника НСП није ни испитивана, постоји вероватноћа да уколико би центри за социјални рад-субјекти ревизије испитивали заинтересованост корисника, број радно способних корисника НСП спремних за социјално укључивање би био већи.

Као један од разлога незаинтересованости корисника НСП за социјално укључивање представници центара су наводили низак ниво образовања корисника.

Увидом у прегледану документацију радно способних корисника НСП код центара за социјални рад-субјеката ревизије у погледу њиховог образовног нивоа утврдили смо:

Слика број 13: Нивои образовања радно способних корисника новчане социјалне помоћи

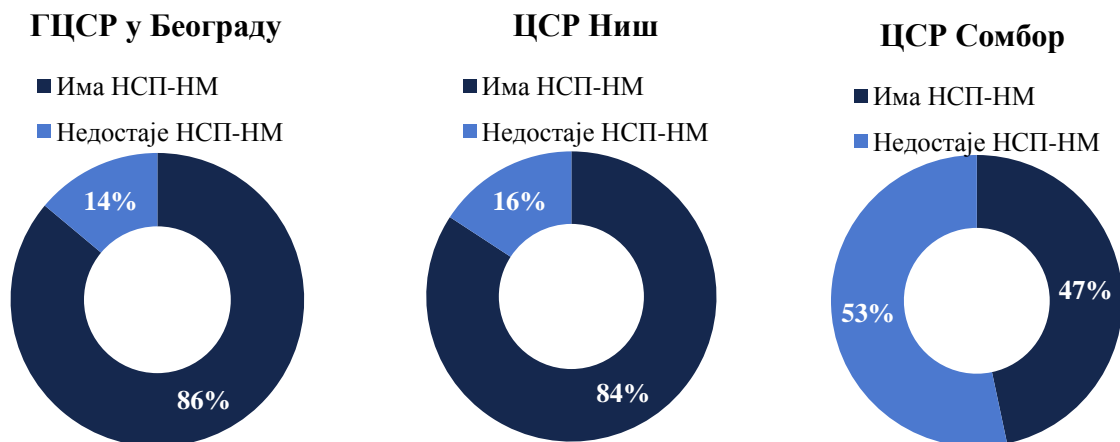
Иако овако утврђен ниво образовања корисника не одражава слику целокупне популације радно способних корисника НСП код центара за социјални рад-субјеката ревизије, јасно се може уочити да радно способни корисници НСП ипак нису сви без квалификација.

Министарство нема податак о школској спреми радно способних корисника новчане социјалне помоћи већ се у погледу ових података ослања на регистар корисника који су центри за социјални рад дужни да воде. Међутим, у поступку ревизије смо утврдили да центри за социјални рад-субјекти ревизије не воде евиденције/регистар корисника на јединствен начин. За успешно креирање политика социјалне заштите, које би довеле до веће социјалне укључености корисника Министарству су поред осталих, потребни и подаци о школској спреми корисника.

Утврдили смо да у појединим предметима недостаје налаз и мишљење па нисмо могли да се уверимо на који начин су стручни радници оцењивали социо-економски статус корисника.

Слика број 14: Процент постојања Налаза и мишљења (образац НСП-НМ) у прегледаним предметима

На основу свега наведеног закључујемо да је потребно да центри за социјални рад доносе налаз и мишљење на основу редовне теренске посете породице/појединца, врше анализу заинтересованости корисника НСП и у складу са процењеним потребама (радни статус, школска спрема, здравствено стање и др.) упућују га код надлежних органа (носиоца појединих активности). Узимајући у обзир оптерећеност стручних радника центри за социјални рад-субјекти ревизије би требало да у оквиру расположивих људских ресурса, а по успостављеним приоритетима, кориснику пруже помоћ у његовом социјалном укључивању.

Налаз 2.3. Због недовољне сарадње центара за социјални рад-субјеката ревизије и Националне службе за запошљавање изостало је социјално укључивање радно способних корисника новчане социјалне помоћи

Законом о социјалној заштити прописано је да незапослени корисник новчане социјалне помоћи има право на посредовање при запошљавању, право на обуку, на учешће у јавним радовима и друга права уређена прописима у области запошљавања.

ЦСР и Национална служба за запошљавање дужни су да међусобно сарађују у спровођењу мера социјалне укључености радно способних корисника права на новчану социјалну помоћ.

Центар за социјални рад је дужан да организацији надлежној за послове запошљавања достави примерак решења о оствареном праву на новчану социјалну помоћ за незапосленог корисника права.

Организација надлежна за послове запошљавања дужна је да обавести ЦСР ако се корисник права на новчану социјалну помоћ запосли, радно ангажује стекне право на новчану помоћ за оспособљавање, преквалификацију и доквалификацију, одбије понуђено запослење, радно ангажовање, оспособљавање, преквалификацију и доквалификацију⁷⁸.

Ефикасна сарадња Националне службе за запошљавање и центара за социјални рад је предуслов за испуњење циљева социјалне заштите кроз пружање помоћи и

⁷⁸ Члан 86 Закона о социјалној заштити.

оснаживање за самосталан и продуктиван живот у друштву појединаца и породице, као и спречавање настајања и отклањања последица социјалне искључености⁷⁹.

У ревизији смо испитивали да ли и на који начин је успостављена сарадња између Националне службе за запошљавање - филијала за град Београд и Градског центра за социјални рад у Београду, НСЗ - филијала Ниш и Центра за социјални рад „Свети Сава” Ниш, НСЗ - филијала Сомбор и Центра за социјални рад Сомбор и да ли постоји простор за унапређење.

Поседовање потпуних и поузданих података о радно способним корисницима новчане социјалне помоћи код НСЗ и ЦСР допринело би остваривању циљева социјалне заштите.

Сарадња између Националне службе за запошљавање - филијала Сомбор и Центра за социјални рад Сомбор

Испитујући начин и рокове сарадње ова два органа, у току ревизије утврдили смо да у периоду 2016. године до половине 2018. године ЦСР Сомбор није достављао решења о радно способним корисницима новчане социјалне помоћи НСЗ - филијали Сомбор.

Национална служба за запошљавање – филијала Сомбор, у ревидираном периоду, није обавештавала ЦСР Сомбор о промени статуса корисника новчане социјалне помоћи који се воде на евиденцији НСЗ. Према наводима представника НСЗ-филијале Сомбор исто нису чинили зато што Закон о запошљавању и осигурању за случај незапослених, општа и интерна акта, као ни интерне процедуре НСЗ не указују на ову обавезу.

Међутим, у априлу 2018. године⁸⁰ представници ова два органа су се договорили да је неопходно успоставити бољу сарадњу, на начин да центар почне са доставом решења о корисницима права на НСП као и да се предузму активности на спровођењу Протокола о сарадњи.

Представници ЦСР Сомбор су навели да од априла 2018. године достављају решења корисника НСП филијали Сомбор, али нам докази нису достављени⁸¹.

Упоредивањем евиденција о радно способним корисницима НСП код центра и НСЗ утврдили смо да постоје значајне разлике што приказујемо у табели испод:

Табела број 8: Број радно способних корисника НСП у евиденцији ЦСР Сомбор и у евиденцији НСЗ-филијала Сомбор за 2016, 2017. и 2018. годину

Редни број	Назив	2016. година	2017. година	2018. година
1	2	3	4	5
1	ЦСР Сомбор	4.004	3.995	3.965
2	Национална служба за запошљавање - филијала Сомбор	2.434	1.780	2.226
	Разлика	1.570	2.215	1.739

⁷⁹ Члан 2 Закона о социјалној заштити.

⁸⁰ Службена белешка број: 1900-101-19/2018 од 4. априла 2018. године.

⁸¹ НСЗ – филијала Сомбор је од априла 2019. године достављала спискове о корисницима НСП која су брисани са евиденције.

Сарадња између Националне службе за запошљавање - филијала Ниш и Центра за социјални рад „Свети Сава” Ниш

У ревидираном периоду ЦСР Ниш је достављао решења о радно способним корисницима новчане социјалне помоћи НСЗ - филијали Ниш.

Национална служба за запошљавање - филијала Ниш једном месечно је обавештавала ЦСР Ниш о корисницима новчане социјалне помоћи који су се запослили или раде по уговору о обављању привремених и повремених послова.

Међутим, упоређујући евиденције ова два органа, утврдили смо да иако је ЦСР достављао решење о оствареном праву на новчану социјалну помоћ неки корисници НСП се не налазе на евиденцији Националне службе за запошљавање као корисници новчане социјалне помоћи.

Табела број 9: Број радно способних корисника НСП у евиденцији ЦСР Ниш и у евиденцији НСЗ-филијала Ниш за 2016, 2017. и 2018. годину

Редни број	Назив	2016. година	2017. година	2018. година
1	2	3	4	5
1	ЦСР Ниш	16.127	14.894	13.646
2	Национална служба за запошљавање - филијала Ниш	7.836	9.832	10.020
	Разлика	8.291	5.062	3.626

Сарадња између Националне службе за запошљавање - филијала за град Београд и Градског Центра за социјални рад у Београду

У ревидираном периоду утврдили смо да је Градски ЦСР у Београду који је организован у 17 одељења успоставио различите начине сарадње са НСЗ - филијала за град Београд. Тако на пример, одељења Стари град, Барајево, Сопот и Младеновац решење о оствареном праву на новчану социјалну помоћ достављају сукцесивно по изради решења, за већи број корисника.

Представници неких одељења нису ни препознали обавезу достављања решења, неки су имали дилему да ли треба вршити доставу због става да им је за исту потребна сагласност корисника, а неки да решење доставља корисник НСП.

НСЗ - филијала за град Београд није обавештавала ГЦСР у Београду о промени статуса корисника новчане социјалне помоћи, осим по замолници одељења. Такође су навели да ни Закон о запошљавању и осигурању за случај незапослености, ни општа акта као ни процедуре не указују на овакву обавезу и да није уређено на који начин треба обавештавати ЦСР, као ни рокови чувања података.

Упоређивањем евиденција о радно способним корисницима НСП код центра и НСЗ утврдили смо да постоје значајне разлике што приказујемо у табели испод:

Табела број 10: Број радно способних корисника НСП у евиденцији ГЦСР у Београду и у евиденцији НСЗ-филијала Београд за 2016, 2017. и 2018. годину

Редни број	Назив	2016. година	2017. година	2018. година
1	2	3	4	5
1	ГЦСР у Београду	8.958	8.879	8.429
2	Национална служба за запошљавање – филијала за град Београд	3.834	3.735	3.633
	Разлика	5.124	5.144	4.796

Ипак, у ревидираном периоду, ГЦСР у Београду је са НСЗ - филијала за град Београд периодично одржавао састанке на којима су теме биле: информације о усвојеним документима НАПЗ и Акционог плана запошљавања за град Београд са освртом на теже запошљиве категорије незапослених лица; сарадња са теже запошљивим категоријама; размена података о радно способним корисницима НСП; интензивирање сарадње са корисницима новчане социјалне помоћи; интензивније упућивање незапослених лица корисника ЦСР у програме јавних радова; указивање на немотивисаност лица корисника услуга ЦСР за укључивање у програме јавних радова; размена информација о активностима од значаја за кориснике услуга ЦСР; сарадња на Функционалном основном образовању одраслих; предузимање мера на основу закључених Протокола о сарадњи између ГЦСР у Београду и НСЗ.

Овако успостављена сарадња није резултирала достављањем података о корисницима од стране свих одељења ГЦСР у Београду нити повратном информацијом од стране НСЗ - филијала за град Београд.

Уколико центар за социјални рад не пошаље решење корисника НСП Националној служби за запошљавање, она неће имати податак о свим корисницима НСП нити ће моћи да изврши процену запошљивости корисника, укључи га у МАПЗ и на тај начин им помогне у превазилажењу неповољне социјалне ситуације. С друге стране, уколико НСЗ не достави информацију о промени статуса корисника НСП исто ће утицати на одлуку центра за социјални рад. Зато је неопходно интензивирати сарадњу ова два органа и заједничким приступом помоћи корисницима новчане социјалне помоћи.

ЗАКЉУЧАК 3. Министарство делимично врши надзор над трошењем 14 милијарди динара које се годишње издвајају за новчану социјалну помоћ

Наш циљ је био да утврдимо у којој мери је Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања вршило надзор над радом центара за социјални рад у вези са радно способним корисницима новчане социјалне помоћи.

Законом о социјалној заштити⁸² уређено је да у области социјалне заштите Министарство врши:

- 1) надзор над радом органа, установа и других ималаца јавних овлашћења у вршењу поверених послова, а у складу са законом о којим се уређује државна управа;
- 2) надзор над стручним радом центара за социјални рад;
- 3) инспекцијски надзор над радом установа социјалне заштите и пружалаца услуга социјалне заштите.

Покрајински секретаријат за социјалну политику, демографију и равноправност полова као поверене послове врши:

- 1) надзор над радом ималаца јавних овлашћења на територији аутономне покрајине;
- 2) надзор над стручним радом центара за социјални рад на територији аутономне покрајине;
- 3) инспекцијски надзор над радом установа социјалне заштите и пружалаца услуга социјалне заштите на територији аутономне покрајине.

Градска управа града Београда - Секретаријат за социјалну заштиту као поверени посао врши:

- 1) инспекцијски надзор над радом центара за социјални рад и установа социјалне заштите, односно пружаоца услуга социјалне заштите који пружа услуге смештаја у прихватилиште или прихватну станицу и дневне услуге у заједници на територији града Београда.

У надзору над стручним радом утврђује се да ли су испуњени захтеви у односу на поштовање прописаних стручних процедура и на коришћење стручних знања и вештина које се примењују током пријема, процене, планирања, прегледа ефеката реализованих активности и завршетка рада са корисником, на основу увида у стручну документацију и процес пружања и ефеката услуга. Начин вршења надзора над стручним радом прописује министар надлежан за социјалну заштиту⁸³. Министар је донео Правилник о вршењу надзора над стручним радом у установама социјалне заштите.

Законом о социјалној заштити уређено је да вршење инспекцијског надзора над радом установа социјалне заштите и пружалаца услуга социјалне заштите ради министарство надлежно за социјалну заштиту, преко инспектора социјалне заштите.

⁸² Чл. 166 – 168. Закона о социјалној заштити.

⁸³ Члан 167 ст. 3 и 5 Закона о социјалној заштити.

Инспектор социјалне заштите министарства у односу на органе којима је поверено вршење инспекцијског надзора има право и дужност да остварује непосредан надзор над њиховим радом, као и да тражи извештаје, податке и обавештења о вршењу поверених послова инспекцијског надзора⁸⁴.

Министарство, као надлежан другостепени орган одлучује о жалби на решење центра за социјални рад а може извршити и ревизију решења о признатом праву на НСП. Наведене послове као поверене обављају Покрајински орган управе и градска управа града Београда, на територији Аутономне покрајине Војводине односно града Београда⁸⁵.

Износ извршених средстава радно способним корисницима НСП не може се одвојити од износа исплаћеног за новчану социјалну помоћ, обзиром да се износ исплаћује породици у којој се поред радно способних могу наћи и радно неспособна лица. Зато смо у ревизији испитивали у којој мери су надлежни органи вршили надзор над ЦСР у поступку одлучивања о праву на НСП, на основу чијих решења је за ревидирани период за новчану социјалну помоћ укупно извршено просечно годишње 14 милијарди динара.

Након анализе планова инспекцијског надзора, годишњих извештаја о раду инспектора социјалне заштите Министарства, документације Покрајинског секретаријата за социјалну политику, демографију и равноправност полова и Секретаријата за социјалну заштиту града Београда, анализе извештаја о извршеној ревизији предмета новчане социјалне помоћи за ревидирани период, обављених интервјуа са представницима Министарства, представницима центара за социјални рад-субјектима ревизије, донели смо закључак који темељимо на следећем налазу:

Законом о социјалној заштити уређен је надзор над радом установа социјалне заштите и инспекцијски надзор у вршењу делатности социјалне заштите. Надлежност за вршење надзора подељена је између три органа и то: Министарства и Покрајинског секретаријата за социјалну политику, демографију и равноправност полова над центрима за социјални рад на територији Аутономне покрајине Војводине и Секретаријата за социјалну заштиту града Београда над центрима за социјални рад на територији града Београда, који послове надзора врше као поверене послове.

Представници Министарства су навели да се ни кроз надзор над стручним радом ни кроз инспекцијски надзор, не врши контрола рада центара за социјални рад у поступку признавања права на НСП. Контролу врши надлежни другостепени орган кроз ревизију решења о признатом праву на новчану социјалну помоћ, која је законом предвиђена као могућност, а не као обавеза.

Министарство је у периоду 2016 – 2018. године извршило контролу рада центара за социјални рад у поступку признавања права на новчану социјалну помоћ кроз ревизију решења код четири центара за социјални рад.

Покрајински секретаријат за социјалну политику и Секретаријат за социјалну заштиту града Београда у ревидираном периоду нису вршили ревизију решења ЦСР на територији из своје надлежности.

Од 140 центара за социјални рад у Републици Србији, три надлежна органа су за три године извршила ревизију решења код четири центара за социјални рад, прегледали

⁸⁴ Чл. 168 и 169 Закона о социјалној заштити.

⁸⁵ Члан 104 Закона о социјалној заштити.

114 предмета од којих је 92% било поништено и враћено на поновно одлучивање. Разлози за поништење предмета су се углавном понављали, што је требало да буде „сигнал” Министарству да контролу треба радити у већем обиму. Признавање права на НСП на погрешан начин ствара ризик да се неефикасно троши 14 милијарди динара годишње намењених за новчану социјалну помоћ.

Израда стручног приручника (водич, информатор, пример добре праксе) кроз поступак остваривања права на НСП ради унапређења стручног рада у социјалној заштити, допринело би да се смањи број грешака, а повећа ефикасност трошења средстава одређених за новчану социјалну помоћ.

Као орган државне управе који и после поверавања послова задржава одговорност за њено извршавање⁸⁶ потребно је да Министарство обезбеди да се на територији Републике Србије повећа контрола рада центара за социјалну помоћ, у циљу ефикаснијег трошења средстава одређених за те намене.

Налаз 3.1. На територији Републике Србије у периоду 2016 – 2018. године извршен је надзор само четири од укупно 140 центара за социјални рад, односно 3%. Ова четири центра обухватају просечно 2.699 корисника новчане социјалне помоћи (1.040 породица), а од 114 прегледаних предмета 92% решења је било поништено и враћено на поновно одлучивање

У поступку ревизије испитивали смо у којој мери је извршен надзор, у периоду 2016 - 2018. године, над радом центара за социјални рад у поступку одлучивања о праву на новчану социјалну помоћ, са посебним освртом на радно способне кориснике.

Представници Министарства су навели да се ни кроз надзор над стручним радом ни кроз инспекцијски надзор, не врши контрола рада центара за социјални рад у поступку признавања права на НСП. Контролу врши надлежни другостепени орган кроз ревизију решења о признатом праву на новчану социјалну помоћ. У вршењу ревизије цене се сви докази, укључујући налаз и мишљење центра за социјални рад, те се кроз контролу налаза и мишљења врши надзор над стручним радом центра у поступку који се односи на кориснике новчане социјалне помоћи.

Законом о социјалној заштити уређено је да ревизију решења о признатом праву на новчану социјалну помоћ може извршити надлежан другостепени орган и то:

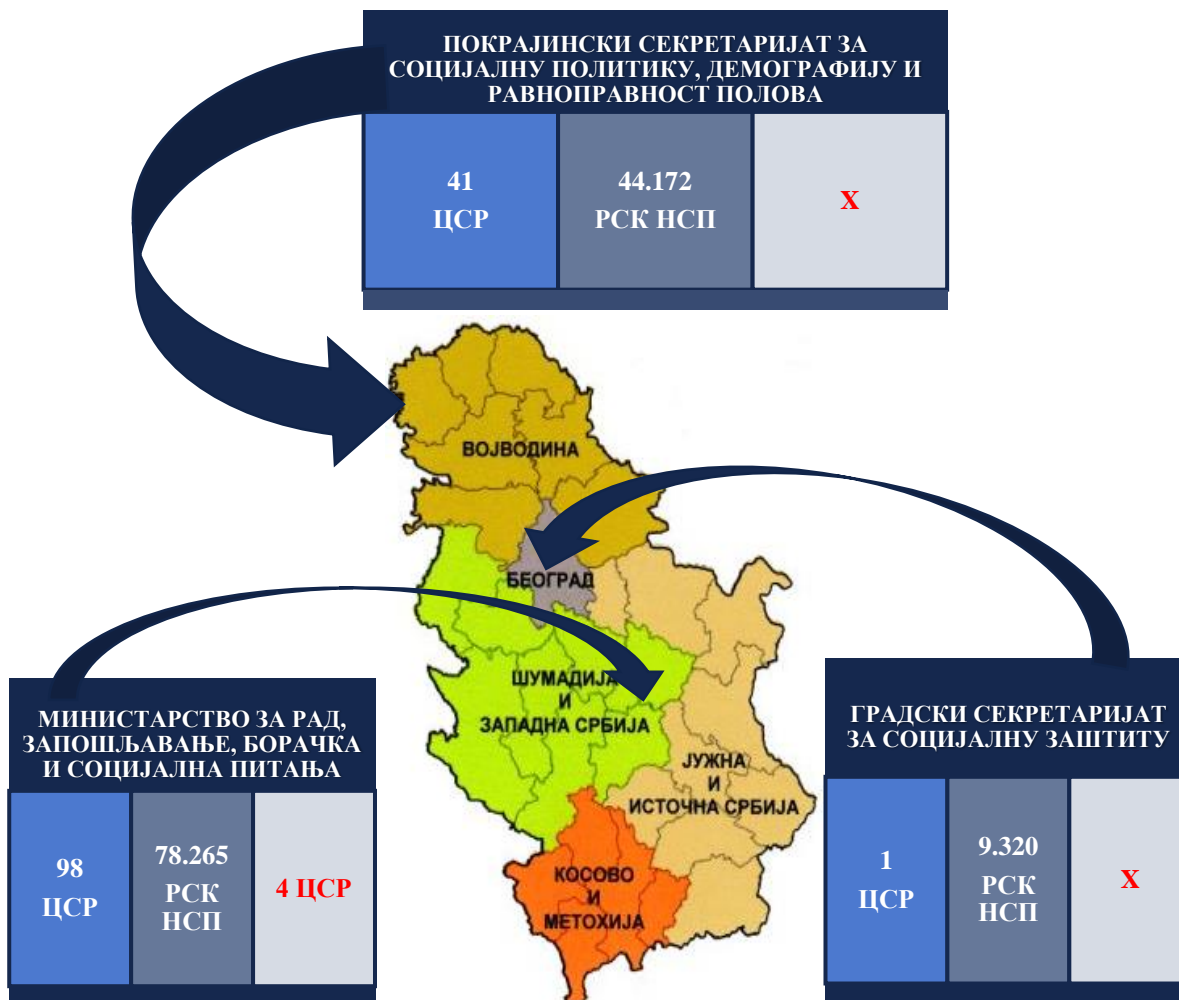
- Покрајински орган управе надлежан за социјалну заштиту ревизију решења ЦСР са територије Аутономне покрајине Војводине, као поверени посао;
- Градска управа града Београда ревизију решења ЦСР са територије града Београда, као поверени посао;
- Министар надлежан за социјалну заштиту ревизију решења осталих ЦСР са територије Републике Србије.

У вршењу ревизије надлежан орган ставља забележбу да је ревизија извршена и да је решење у складу са законом или се укида, односно поништава и враћа првостепено решење на поновно одлучивање, ако решење није у складу са законом.

⁸⁶ Члан 51 Закона о државној управи.

Слика број 15: Број контролисаних ЦСР по надлежним органима који врше ревизију решења, у периоду 2016 – 2018. године

- Број центара који припадаја органу надлежном за надзор
- Број радно способних корисника НСП
- Број контролисаних ЦСР

У ревизији смо утврдили да:

Покрајински секретаријат за социјалну политику, демографију и равноправност полова као надлежни орган да врши ревизију решења о признатим правима на НСП на територији Аутономне покрајине Војводине у периоду 2016 - 2018. године није вршио ревизију решења.

Као разлог невршења ревизије су навели недовољан број запослених, због чега нису могли у пуном капацитету да обављају посао, обзиром да је на снази забрана запошљавања.

Градска управа града Београда - Секретаријат за социјалну заштиту као надлежни орган да врши ревизију решења о признатим правима на НСП на територији града Београда у периоду 2016 - 2018. године такође није вршио ревизију.

Градска управа града Београда - Секретаријат за социјалну заштиту вршио је редовну ревизију решења о праву на НСП по Одлуци о правима и услугама социјалне заштите⁸⁷. Наведено упућује на закључак да се ревизија решења права на НСП од стране Градске управе града Београда редовно вршила за права материјалне подршке која се финансирају из буџета града Београда, а да је надзор над правима која се финансирају из буџета Републике Србије занемарен.

У ревизији смо утврдили да је Министарство у 2016. години извршило ревизију решења о праву на НСП код три центра за социјални рад, а у 2017. години код једног центра за социјални рад. Министарство у 2018. години није вршило ревизију решења ни у једном центру за социјални рад.

Четири центра за социјални рад код којих је рађена ревизија решења о признатом праву на новчану социјалну помоћ су у периоду 2016 - 2018. године просечно имала 2.699 корисника новчане социјалне помоћи (1.040 породица).

Министарство је одабир предмета за ревизију вршило методом случајног узорка и то: према броју чланова породице, радној способности, дужини трајања права, тако да је узорак обухватио једночлане, вишечлане, једнородитељске породице где су сви чланови неспособни за рад али и породице које имају радно способне чланове. Субјект права је породица коју могу да чине и радно способни и радно неспособни чланови, а законитост и исправност одлука о признатим правима може се најбоље утврдити кроз ревизију предмета мешовитих породица. Из наведеног закључујемо да је радна способност била један од критеријум за одабир предмета над којима се врши ревизија.

У 2016. години код три центра за социјални рад извршена је ревизија укупно 99 предмета. Од укупног броја прегледаних предмета у 92% предмета је било поништено првостепено решење и предмет је враћен на поновни поступак. Најчешће грешке због којих су одлуке центара поништаве су биле:

- налаз и мишљење се не доноси на прописан начин;
- у појединим предметима недостаје налаз и мишљење;
- нема доказа да је извршен теренски обилазак породице;
- код утврђивања пропуштене зараде не образлаже се врста и обим посла и висина дневнице;
- утврђује се само пропуштена зарада а не остварена, чак и у случају када је странка дала изјаву да остварује зараду;
- пропуштена зарада се истоветно образлаже у свим предметима у погледу врсте, обима и висине дневнице;
- у неким предметима нема доказа да се радно способни чланови породице воде на евиденцији незапослених;
- услед промењених околности не покреће се поступак упућивања на процену радне способности;
- погрешна примена материјалног права код одређивања радне способности а у зависности од тога и дужина трајања права, као и код признавања права на НСП лицима која су неспособна за рад у случају када радноспособан члан није на евиденцији незапослених.

Након прегледаних предмета представници Министарства су упознавали стручне раднике центара о резултатима прегледа и пружали им стручну помоћ за отклањање недостатака.

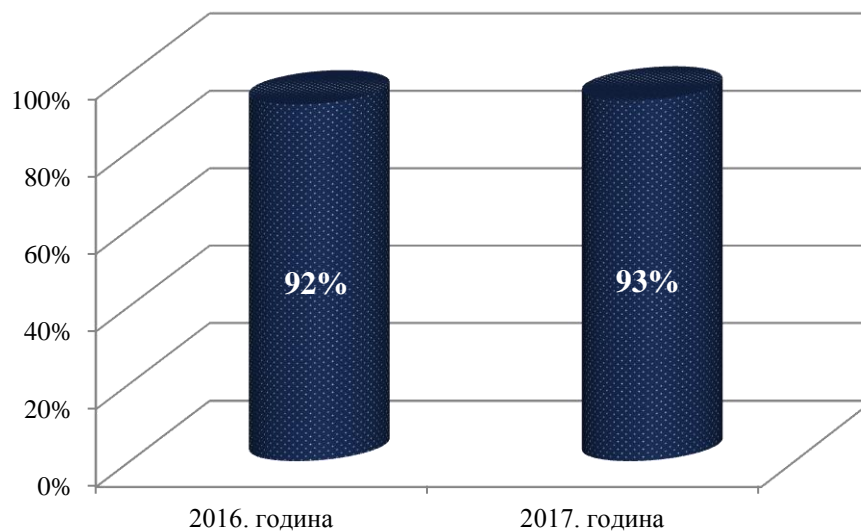
⁸⁷ Одлуком се уређују права и услуге социјалне заштите које обезбеђује град Београд.

У 2017. години код једног центра за социјални рад извршена је ревизија укупно 15 предмета. Од укупног броја прегледаних предмета, у 93% је било поништено првостепено решење и предмет враћен на поновни поступак.

Разлози за поништење предмета су се углавном понављали као и код предмета у центрима за социјални рад над којима је извршена ревизија решења у 2016. години.

Слика број 16: Процент поништених решења у ЦСР по годинама

Чињеница да је у ревидираном периоду од 114 предмета у којима је извршена ревизија решења, 92% било поништено и враћено на поновно одлучивање, требала је бити „сигнал” Министарству да постоји ризик да се неефикасно троше средства намењена за новчану социјалну помоћ и да ревизију треба радити у већем обиму.

Признавање права на НСП на погрешан начин може да утиче и на износ средстава који се по овом основу исплаћује што ствара ризик неефикасног коришћења средстава одређених за те намене.

Надлежни орган за вршење ревизије решења о признатом праву на новчану социјалну помоћ одлучује и о жалбама на решење центра за социјални рад. Као надлежан другостепени орган у поступку по жалби, он има могућност да сагледа шта је најчешћи основ за жалбу корисника, где центри највише греше, решења ког центра су најчешће оспорована и друге податке. Израдом стручних упуштава/водича, праксе... на основу искуства у раду другостепеног органа постигло би се да стручни радници центара на јединствен начин одлучују о истим стварима. Такође би корисницима НСП права била доступна под једнаким условима, а спречило би се и понављање типичних грешака центара.

Представници центара за социјални рад-субјекти ревизије су на одржаним интервјуима наводили да немају јасних упутстава, смерница за поступање по спорним питањима, што некада доводи и до несигурности у доношењу решења.

На територији Републике Србије 140 центара за социјални рад одлучује о правима на новчану социјалну помоћ. Надлежност вршења надзора подељена је на три органа (Министарство, Покрајина и град Београд), а капацитет људских ресурса да изврше надзор над свим центрима за социјални рад је ограничен. Израда стручног приручника (водич, информатор, пример добре праксе) кроз поступак остваривања

права на НСП ради унапређења стручног рада у социјалној заштити, допринела би да се смањи број грешака, а повећа ефикасност трошења средстава одређених за намене новчане социјалне помоћи.

Као орган државне управе који и после поверавања послова задржава одговорност за њено извршавање⁸⁸ потребно је да Министарство обезбеди да се контрола признавања права на НСП врши на целој територији Републике Србије у већем обиму.

⁸⁸ Члан 51 Закона о државној управи.

V Мере предузете у току ревизије

У поступку ревизије Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања је предузело активности и мере у циљу ефикаснијег спровођења надзора над радом код пет центара за социјални рад и у периоду од априла до јуна 2019. године извршило ревизију 27 решења о праву на новчану социјалну помоћ.

VI *Захтев за достављање одазивног извештаја*

Субјект ревизије је, на основу члана 40. став 1. Закона о Државној ревизорској институцији, дужан да поднесе Државној ревизорској институцији писани извештај о отклањању откривених несврсисходности (одазивни извештај) у року од 90 дана почев од наредног дана од дана уручења овог извештаја.

Одазивни извештај мора да садржи:

- 1) навођење ревизије, на коју се он односи;
- 2) кратак опис несврсисходности у пословању, које су откривене ревизијом;
- 3) приказивање мера исправљања.

Мере исправљања су мере које субјект ревизије предузима да би отклонио несврсисходности у свом пословању или мере умањење ризика од појављивања одређене несврсисходности у свом будућем пословању за чије предузимање субјект ревизије мора поднети уз одазивни извештај одговарајуће доказе.

Субјекти ревизије су у обавези да у одазивном извештају искажу мере исправљања по основу откривених несврсисходности односно свих налаза датих у Извештају о ревизији сврсисходности пословања, као и да поступи по датим препорукама. За мере исправљања је дужан да уз одазивни извештај достави доказе према следећем:

1. За налазе, односно несврсисходности за које су дате препоруке првог приоритета, односно које је могуће отклонити у року од 90 дана субјекти ревизије су у обавези да доставе доказе о отклањању несврсисходности односно предузимању мера исправљања;
2. За налазе, односно несврсисходности за које су дате препоруке другог приоритета, односно које је могуће отклонити у року до годину дана субјекти ревизије су у обавези да доставе акциони план у којем ће описати мере и активности које ће бити предузете ради отклањања несврсисходности или смањења ризика од појављивања несврсисходности у будућем пословању као и планирани период предузимања мера и одговорно лице;
3. За налазе, односно несврсисходности за које су дате препоруке трећег приоритета, односно које је могуће отклонити у року од једне до три године субјекти ревизије су у обавези да доставе акциони план у којем ће описати мере и активности које ће бити предузете ради отклањања несврсисходности или смањења ризика од појављивања несврсисходности у будућем пословању као и планирани период предузимања мера и одговорно лице.

На основу члана 40. став 2. Закона о Државној ревизорској институцији одазивни извештај је јавна исправа која је потписана и оверена печатом од стране одговорног лица субјекта ревизије.

Државна ревизорска институција ће оценити веродостојност одазивног извештаја, тј. провериће истинитости навода о мерама исправљања, предузетим од стране субјекта ревизије, подносиоца одазивног извештаја. У случају потребе извршиће се и оцена да ли су мере исправљања исказане у одазивном извештају задовољавајуће.

Сагласно члану 57. став 1. тачка 3) Закона о Државној ревизорској институцији, ако субјекат ревизије у чијем су пословању откривене несврсисходности, не подносе у прописаном року Институцији одазивни извештај, против одговорног лица субјекта ревизије поднеће се захтев за покретање прекршајног поступка.

Ако се оцени да одазивни извештај не указује да су откривене несврсисходности отклоњене на задовољавајући начин, сматра се да субјект ревизије крши обавезу доброг пословања. Ако се ради о незадовољавајућем отклањању значајне несврсисходности, сматра се да постоји тежи облик кршења обавезе доброг пословања. У овим случајевима Државна ревизорска институција је овлашћена да предузима мере сагласно члану 40. ст 7. до 13. Закона о Државној ревизорској институцији.

Прилози

Прилог 1 - Методологија за избор центара за социјални рад као субјекта ревизије

У фази предстудије, обавили смо разговоре-интервјуе са представницима Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, Градског центра за социјални рад у Београду, Националне службе за запошљавање и Републичког завода за социјалну заштиту. На састанку одржаном 11. фебруара 2019. године у просторијама Министарства поставили смо питање да ли поседују податке о броју корисника материјалне подршке по свим врстама права на материјалну подршку, по категоријама старости, по степену образовања, податке о новчаним износима за сваку врсту права, податке о броју радно способних корисника новчане социјалне помоћи по центрима за социјални рад за период 2016 - 2018. године. Након што су представници Министарства потврдили да поседују наведене податке упућен је захтев⁸⁹ за доставу података, по сваком центру за социјални рад, за 2016, 2017. и 2018. годину и то:

- број корисника права на новчану социјалну помоћ/број корисника права на увећану новчану социјалну помоћ (број породица и број чланова);
- број корисника права на додатак за помоћ и негу другог лица;
- број корисника права на увећани додатак за помоћ и негу другог лица;
- број корисника права на помоћ за оспособљавање за рад;
- број радно способних корисника новчане социјалне помоћи по школској спреми;
- исплаћене годишње износе за сваку врсту права на материјалну подршку;
- исплаћене износе и број корисника права на једнократну помоћ и друге облике материјалне подршке које се финансирају из буџета јединице локалне самоуправе по свакој ЈЛС посебно.

Податке о исплаћеним износима и броју корисника права на једнократну помоћ и друге врсте материјалне подршке које се финансирају из буџета јединица локалне самоуправе, Министарство није доставило. Остали подаци су достављени.

Такође, достављен је списак од 140 центара за социјални рад у Републици Србији.

Након анализе достављених података, одредили смо квантитативне и квалитативне критеријуме на основу којих смо бирали субјекте ревизије из реда списка центара за социјални рад и то:

- 1) учешће просечног броја радно способних корисника новчане социјалне помоћи по сваком појединачном центру за социјални рад у укупном просечном броју свих радно способних корисника новчане социјалне помоћи на територији Републике Србије;
- 2) учешће просечног броја радно способних корисника новчане социјалне помоћи у просечном броју свих корисника новчане социјалне помоћи по центрима за социјални рад;
- 3) учешће просечног броја радно способних корисника новчане социјалне помоћи у укупном броју становника који припадају предметном центру

⁸⁹ Број: 400-481/2019-05/2 од 14. фебруара 2019. године.

за социјални рад према процени Републичког завода за статистику на дан 30. јун 2017. године⁹⁰;

- 4) учешће просечног броја радно способних корисника новчане социјалне помоћи групе 26-65 година по сваком појединачном центру за социјални рад у укупном просечном броју свих радно способних корисника новчане социјалне помоћи на територији Републике Србије.

На основу овако одређених критеријума извршили смо рангирање центара за социјални рад и доделили им бодове од 1 (за последњи) до 20 (за први), по сваком критеријуму. Након што смо по свим критеријумима доделили бодове, центре за социјални рад смо рангирани по укупном броју бодова⁹¹.

Од 140 центара за социјални рад по четири наведена критеријума 91 центар није добио ниједан бод.

По сваком појединачном критеријуму анализа је показала следеће:

Први критеријум: *Учешће просечног броја радно способних корисника новчане социјалне помоћи по сваком појединачном центру за социјални рад у укупном просечном броју свих радно способних корисника новчане социјалне помоћи на територији Републике Србије*

- податак је добијен тако што је на основу података Министарства о броју радно способних корисника новчане социјалне помоћи, по центрима за социјални рад, за сваку годину појединачно (2016, 2017. и 2018.) израчуната аритметичка средина за три посматране године и стављена у однос са укупним просечним бројем свих радно способних корисника новчане социјалне помоћи на територији Републике Србије;
- на основу тако добијеног податка, центрима за социјални рад са највећим вредностима су додељивани бодови од 1 до 20;
- утврдили смо да првих 20 центара за социјални рад учествује са 49% (64.686 лица) у укупном просечном броју свих радно способних корисника новчане социјалне помоћи (131.757 лица).

Табела број 11: ЦСР који су добили бодове (од 1 до 20) по првом критеријуму

Ред. број	ЦСР	Просечан број РСК НСП	Укупан просечан број РСК НСП	Учешће	Бодова
1	2	3	4	5 (3/4)	6
1	ЦСР „Свети Сава” Ниш	10.062	131.757	7,64%	20
2	Градски ЦСР у Београду	9.320	131.757	7,07%	19
3	ЦСР Нови Пазар	4.729	131.757	3,59%	18
4	ЦСР Сомбор	3.989	131.757	3,03%	17
5	ЦСР града Новог Сада	3.888	131.757	2,95%	16
6	ЦСР „Солидарност” Крагујевац	3.586	131.757	2,72%	15

⁹⁰ <http://www.stat.gov.rs/oblasti/stanovnistvo/procene-stanovnistva/>.

⁹¹ Један од квантитативних критеријума за избор субјеката ревизије је био „учешће просечног броја радно способних корисника новчане социјалне помоћи у укупном броју становника који припадају предметном центру”. Обзиром да подаци Републичког завода за статистику Републике Србије не постоје о броју становника за територију Косова и Метохије, овај критеријум није могао бити примењен на девет центара за социјални рад који се налазе на Косову и Метохији.

Ред. број	ЦСР	Просечан број РСК НСП	Укупан просечан број РСК НСП	Учешће	Бодова
1	2	3	4	5 (3/4)	6
7	ЦСР Крушевац	3.458	131.757	2,62%	14
8	ЦСР Лесковац	3.328	131.757	2,53%	13
9	ЦСР Суботица	2.954	131.757	2,24%	12
10	ЦСР Бујановац	1.966	131.757	1,49%	11
11	ЦСР града Зрењанина	1.964	131.757	1,49%	10
12	ЦСР општине Алексинац	1.877	131.757	1,42%	9
13	ЦСР Лозница	1.835	131.757	1,39%	8
14	ЦСР „Сава” Сремска Митровица	1.701	131.757	1,29%	7
15	Градски ЦСР Јагодина	1.697	131.757	1,29%	6
16	ЦСР за општине Бачка Топола и Мали Иђош	1.693	131.757	1,29%	5
17	ЦСР Прешево	1.689	131.757	1,28%	4
18	ЦСР Кикинда	1.676	131.757	1,27%	3
19	ЦСР Вршац	1.639	131.757	1,24%	2
20	ЦСР Краљево	1.636	131.757	1,24%	1

Други критеријум: Учешће просечног броја радно способних корисника новчане социјалне помоћи у просечном броју свих корисника новчане социјалне помоћи по центрима за социјални рад

- податак је добијен тако што је на основу података Министарства о броју радно способних корисника новчане социјалне помоћи, по центрима за социјални рад, за сваку годину појединачно (2016, 2017. и 2018.) израчуната аритметичка средина за три посматране године;
- на основу података Министарства о броју свих корисника новчане социјалне помоћи, по центрима за социјални рад, за сваку годину појединачно (2016, 2017. и 2018.) израчуната је аритметичка средина за три посматране године;
- стављањем у однос два наведена податка израчунато је процентуално учешће просечног броја радно способних корисника новчане социјалне помоћи у просечном броју корисника новчане социјалне помоћи по центрима за социјални рад;
- на основу тако добијеног податка, центрима за социјални рад са највећим вредностима су додељивани бодови од 1 до 20;
- утврдили смо да се првих 20 центара за социјални рад крећу у распону од 53,6 – 61,3% а обухватају 56% (28.137 лица) просечног броја корисника новчане социјалне помоћи (50.210 лица) предметних центара за социјални рад.

Табела број 12: ЦСР који су добили бодове (од 1 до 20) по другом критеријуму

Ред. број	ЦСР	Просечан број РСК НСП	Просечан број корисника НСП	Учешће	Бодова
1	2	3	4	5 (3/4)	6
1	ЦСР „Мали Зворник”	517	843	61,3%	20
2	ЦСР „Зајечар”	1.499	2.516	59,6%	19
3	ЦСР општине Бабушница	917	1.556	58,9%	18
4	ЦСР општине Сврљиг	529	905	58,5%	17
5	ЦСР „Сава Илић” Аранђеловац	1.220	2.091	58,4%	16
6	ЦСР Кладово	305	534	57,0%	15
7	ЦСР за општину Димитровград	242	427	56,6%	14
8	ЦСР за општине Власотинце и Црна Трава	1.233	2.182	56,5%	13
9	ЦСР „Шид”	925	1.639	56,4%	12
10	ЦСР „Свети Сава” Ниш	10.062	17.939	56,1%	11
11	ЦСР Пирот	1.405	2.520	55,75%	10
12	ЦСР за општину Кучево	66	119	55,74%	9
13	ЦСР Дољевац	821	1.494	55,00%	8
14	ЦСР „Бранко Миловановић-Цига” Бела Паланка	737	1.347	54,76%	7
15	ЦСР „Солидарност” Крагујевац	3.586	6.550	54,75%	6
16	ЦСР Неготин	502	918	54,63%	5
17	ЦСР Мајданпек	722	1.329	54,31%	4
18	Градски ЦСР Јагодина	1.697	3.149	53,88%	3
19	ЦСР „Дунав” Инђија	1.000	1.864	53,65%	2
20	ЦСР „Ужице”	154	287	53,62%	1

Трећи критеријум - Учешће просечног броја радно способних корисника новчане социјалне помоћи у укупном броју становника који припадају предметном центру за социјални рад према процени Републичког завода за статистику на дан 30. јун 2017. године

- податак је добијен тако што је на основу података Министарства о броју радно способних корисника новчане социјалне помоћи, по центрима за социјални рад, за сваку годину појединачно (2016, 2017. и 2018.) израчуната аритметичка средина за три посматране године;
- подаци о процени броја становника по градовима и општинама Републичког завода за статистику, на дан 30. јун 2017. године повезани су са центрима за социјални рад који покривају територију општине;
- недостајући је податак о броју становника за регион Косова и Метохије, па за девет центара за социјални рад овај критеријум није примењив;

- стављањем у однос два наведена податка израчунато је процентуално учешће просечног броја радно способних корисника новчане социјалне помоћи у укупном броју становника који припадају предметном центру за социјални рад;
- на основу тако добијеног податка, центрима за социјални рад са највећим вредностима су додељивани бодови од 1 до 20;
- утврдили смо да се првих 20 центара за социјални рад крећу у распону од 4,2 – 10,6% а обухватају 5,3% броја становника који покривају предметни центри за социјални рад (484.257 становника).

Табела број 13: ЦСР који су добили бодове (од 1 до 20) по трећем критеријуму

Ред. број	ЦСР	Просечан број РСК НСП	Процена становника 30. јун 2017.	Учешће	Бодова
1	2	3	4	5 (3/4)	6
1	ЦСР Бојник	1.092	10.310	10,59%	20
2	ЦСР општине Бабушница	917	10.659	8,60%	19
3	ЦСР „8. Мај” Бела Црква	1.329	16.297	8,15%	18
4	ЦСР „Нова Црња”	695	9.421	7,38%	17
5	ЦСР Сечањ	840	12.021	6,99%	16
6	ЦСР „Бранко Миловановић-Цига” Бела Паланка	737	11.065	6,66%	15
7	Центар за соц. рад са домским одељењем и днев. центром за смешт. старих и пензионера Нови Кнежевац	630	10.461	6,02%	14
8	ЦСР Лебане	1.167	20.043	5,82%	13
9	ЦСР Прешево	1.689	29.886	5,65%	12
10	ЦСР Житиште	858	15.369	5,58%	11
11	ЦСР Пландиште	568	10.429	5,44%	10
12	ЦСР Бујановац	1.966	37.769	5,21%	9
13	ЦСР Сомбор	3.989	80.400	4,96%	8
14	ЦСР Дољевац	821	18.030	4,56%	7
15	ЦСР Нови Пазар	4.729	105.490	4,48%	6
16	ЦСР „Мали Зворник”	517	11.559	4,47%	5
17	ЦСР општине Ириг	455	10.218	4,45%	4
18	ЦСР „1. Март” Алибунар	813	18.771	4,33%	3
19	ЦСР Мајданпек	722	16.752	4,31%	2
20	ЦСР за општине Власотинце и Црна Трава	1.233	29.307	4,21%	1

Четврти критеријум - Учешће просечног броја радно способних корисника новчане социјалне помоћи групе 26-65 година по сваком појединачном центру за социјални рад у укупном просечном броју свих радно способних корисника новчане социјалне помоћи на територији Републике Србије

- податак је добијен тако што је на основу података Министарства о броју радно способних корисника новчане социјалне помоћи, групе 26-65 година, по центрима за социјални рад, за сваку годину појединачно (2016, 2017. и 2018.) израчуната аритметичка средина за три посматране

године и стављена у однос са укупним просечним бројем свих радно способних корисника новчане социјалне помоћи на територији Републике Србије;

- на основу тако добијеног податка, центрима за социјални рад са највећим вредностима су додељивани бодови од 1 до 20;
- утврдили смо да првих 20 центара за социјални рад учествује са 44% (57.753 лица) у укупном просечном броју свих радно способних корисника новчане социјалне помоћи (131.757 лица).

Табела број 14: ЦСР који су добили бодове (од 1 до 20) по четвртном критеријуму

Ред. број	ЦСР	Просечан број РСК НСП 26-65	Укупан просечан број РСК НСП	Учешће	Бодова
1	2	3	4	5(3/4)	6
1	ЦСР „Свети Сава” Ниш	9.252	131.757	7,02%	20
2	Градски ЦСР у Београду	8.220	131.757	6,24%	19
3	ЦСР Нови Пазар	4.128	131.757	3,13%	18
4	ЦСР Сомбор	3.659	131.757	2,78%	17
5	ЦСР града Новог Сада	3.523	131.757	2,67%	16
6	ЦСР „Солидарност” Крагујевац	3.267	131.757	2,48%	15
7	ЦСР Крушевац	3.126	131.757	2,37%	14
8	ЦСР Лесковац	2.879	131.757	2,19%	13
9	ЦСР Суботица	2.606	131.757	1,98%	12
10	ЦСР града Зрењанина	1.769	131.757	1,34%	11
11	ЦСР Бујановац	1.655	131.757	1,26%	10
12	ЦСР Лозница	1.648	131.757	1,25%	9
13	ЦСР општине Алексинач	1.613	131.757	1,22%	8
14	ЦСР за општине Бачка Топола и Мали Иђош	1.538	131.757	1,17%	7
15	Градски ЦСР Јагодина	1.537	131.757	1,17%	6
16	ЦСР „Сава” Сремска Митровица	1.511	131.757	1,15%	5
17	ЦСР Кикинда	1.475	131.757	1,12%	4
18	ЦСР општине Рума	1.462	131.757	1,11%	3
19	ЦСР Краљево	1.447	131.757	1,10%	2
20	ЦСР Врање	1.437	131.757	1,09%	1

Табела број 15: Првих 20 центара за социјални који имају највећи број бодова по свим критеријумима

Ред. број	Центар за социјални рад	Учешће просечног броја радно способних корисника новчане социјалне помоћи по сваком појединачном центру за социјални рад у укупном просечном броју свих радно способних корисника новчане социјалне помоћи на територији Републике Србије	Учешће просечног броја радно способних корисника новчане социјалне помоћи у просечном броју свих корисника новчане социјалне помоћи по центрима за социјални рад	Учешће просечног броја радно способних корисника новчане социјалне помоћи у укупном броју становника који припадају предметном центру за социјални рад према процени Републичког завода за статистику на дан 30. јун 2017. године	Учешће просечног броја радно способних корисника новчане социјалне помоћи групе 26-65 година по сваком појединачном центру за социјални рад у укупном просечном броју свих радно способних корисника новчане социјалне помоћи на територији Републике Србије	Укупно бодова
		1	2	3	4	од 1 до 4
1	Центар за социјални рад „Свети Сава” Ниш	20	11		20	51
2	Центар за социјални рад Нови Пазар	18		6	18	42
3	Центар за социјални рад Сомбор	17		8	17	42
4	Градски центар за социјални рад у Београду	19			19	38
5	Центар за социјални рад општине Бабушница		18	19		37
6	Центар за социјални рад „Солидарност” Крагујевац	15	6		15	36
7	Центар за социјални рад града Новог Сада	16			16	32
8	Центар за социјални рад Бујановац	11		9	10	30
9	Центар за социјални рад Крушевац	14			14	28

Ред. број	Центар за социјални рад	Учешће просечног броја радно способних корисника новчане социјалне помоћи по сваком појединачном центру за социјални рад у укупном просечном броју свих радно способних корисника новчане социјалне помоћи на територији Републике Србије	Учешће просечног броја радно способних корисника новчане социјалне помоћи у просечном броју свих корисника новчане социјалне помоћи по центрима за социјални рад	Учешће просечног броја радно способних корисника новчане социјалне помоћи у укупном броју становника који припадају предметном центру за социјални рад према процени Републичког завода за статистику на дан 30. јун 2017. године	Учешће просечног броја радно способних корисника новчане социјалне помоћи групе 26-65 година по сваком појединачном центру за социјални рад у укупном просечном броју свих радно способних корисника новчане социјалне помоћи на територији Републике Србије	Укупно бодова
		1	2	3	4	од 1 до 4
10	Центар за социјални рад Лесковац	13			13	26
11	Центар за социјални рад „Мали Зворник”		20	5		25
12	Центар за социјални рад Суботица	12			12	24
13	Центар за социјални рад „Бранко Миловановић-Џига” Бела Паланка		7	15		22
14	Центар за социјални рад града Зрењанина	10			11	21
15	Центар за социјални рад Бојник			20		20
16	Центар за социјални рад „Зајечар”		19			19
17	Центар за социјални рад „8. Мај” Бела Црква			18		18
18	Центар за социјални рад општине Алексинац	9			8	17
19	Центар за социјални рад Лозница	8			9	17
20	Центар за социјални рад Нова Црња”			17		17

Осим наведених квантитативних критеријума ревизијски тим је додао и квалитативни критеријум како би резултати одабира субјеката ревизије допринели одговору на ревизор питања на објективан и непристрасан начин.

Сви одабрани центри за социјални рад по квантитативним критеријумима, распоређени су у регионе Републике Србије којима припадају.

Територија Републике Србије је подељена на пет региона и то: Београдски регион, Регион Војводине, Регион Шумадије и Западне Србије, Регион Јужне и Источне Србије и Регион Косова и Метохије.

Примењујући квалитативан критеријум изабрали смо центар за социјални рад који је добио највише бодова из сваког региона, тако да је списак центара следећи:

Табела број 16: Центри за социјални рад са највећим бројем бодова по регионима

Ред. број	ЦСР	Регион
1	2	3
1	ЦСР „Свети Сава” Ниш	Јужна и Источна Србија
2	ЦСР Нови Пазар	Шумадија и Западна Србија
3	ЦСР Сомбор	Војводина
4	ГЦСР у Београду	Београд

Обзиром да ЦСР Нови Пазар и ЦСР Сомбор имају исти број бодова, а како ревизија има системски приступ, да бисмо обухватили један ЦСР са територије Аутономне покрајине Војводине, као субјект ревизије одређен је ЦСР Сомбор.

Коначан избор центара за социјални рад за субјекте ревизије је:

- 1) ЦСР „Свети Сава” Ниш;
- 2) ЦСР Сомбор;
- 3) ГЦСР у Београду.

Прилог 2 - Методологија узорковања предмета радно способних корисника новчане социјалне помоћи

У фази вршења ревизије, упутили смо захтев за доставу документације и података центрима за социјални рад који су у предстудији изабрани за субјекте ревизије:

- 1) ЦСР „Свети Сава” Ниш;
- 2) ЦСР Сомбор;
- 3) ГЦСР у Београду.

У захтеву за доставу документације и података од центара за социјални рад је између осталог тражено и следеће:

1. из регистра корисника: евиденција о радно способним корисницима новчане социјалне помоћи, појединачно за 2016, 2017. и 2018. годину са следећим подацима: име и презиме, ЈМБГ, школска спрема, занимање, датум уписа, датум уласка у систем социјалне заштите - почетак коришћења новчане социјалне помоћи;
2. евиденција о броју породица корисника новчане социјалне помоћи у којој је један или више чланова радно способан.

Националној служби за запошљавање, као субјекту ревизије, је такође упућен захтев за доставу документације и података у ком је између осталог тражено и:

1. број радно способних корисника новчане социјалне помоћи који су се запослили или радно ангажовали по мерама активне политике запошљавања (из НАПЗ и ИПА) у 2016, 2017. и 2018. години по филијалама;
2. број радно способних корисника новчане социјалне помоћи који се налазе на евиденцији Националне службе за запошљавање у 2016, 2017. и 2018. години за филијалу Београд, Ниш и Сомбор. За филијале Ниш и Сомбор, с обзиром да покривају територије више општина, евиденције је потребно доставити само за територије градова Ниша и Сомбора;
3. евиденција радно способних корисника новчане социјалне помоћи који су у 2016, 2017. и 2018. години били укључени у мере активне политике запошљавања (из НАПЗ и ИПА) за филијалу Београд, Ниш и Сомбор. За филијале Ниш и Сомбор, с обзиром да покривају територије више општина, евиденције је потребно доставити само за територије градова Ниша и Сомбора;
4. евиденција радно способних корисника новчане социјалне помоћи који су се у 2016, 2017. и 2018. години запослили или радно ангажовали кроз мере активне политике запошљавања (из НАПЗ и ИПА) за филијалу Београд, Ниш и Сомбор. За филијале Ниш и Сомбор, с обзиром да покривају територије више општина, евиденције је потребно доставити само за територије градова Ниша и Сомбора.

Након прикупљања података извршено је повезивање података центара за социјални рад и Националне службе за запошљавање по ЈМБГ и добијени су прегледи

који су коришћени за поделу податка на стратуме а затим и одабир узорака (досијеа) радно способних корисника новчане социјалне помоћи из дефинисаних стратума.

Критеријуми коришћени за поделу података ЦСР и НСЗ на стратуме:

- 1) лица која се налазе на евиденцији ЦСР у све три године али се не налазе на евиденцији НСЗ ни у једној години;
- 2) лица која се налазе на евиденцији ЦСР (једна, две или три године) и евиденцији НСЗ у све три године и нису укључени у МАПЗ ни у једној години;
- 3) лица која се налазе на евиденцији ЦСР (једна, две или три године) и на евиденцији НСЗ у све три године, укључени су у МАПЗ све три године а нису се запослили;
- 4) лица која се налазе на евиденцији ЦСР (једна, две или три године) и на евиденцији НСЗ у све три године, укључени су у МАПЗ све три године и запослили су се.

ЦСР Сомбор

Анализом података за 2016, 2017. и 2018. годину о лицима која су радно способни корисници новчане социјалне помоћи у ЦСР Сомбор констатовано је да се 4.738 лица појављује кроз три наведене године, од којих се 3.123 лица појављују у све три године (66%).

Обрадом повезаних података ЦСР Сомбор и НСЗ формирана су четири стратума за одабир узорака:

Први стратум

- 1) лица која се налазе на евиденцији ЦСР Сомбор у све три године, укупно 3.123 лица;
- 2) лица која се налазе на евиденцији ЦСР Сомбор у све три године али се не налазе на евиденцији НСЗ ни у једној години, укупно 1.107 лица;
- 3) за узорак свако 100-то лице;
- 4) укупан узорак 11 лица.

Други стратум

- 1) лица која се налазе на евиденцији ЦСР Сомбор (једну, две или три године) и евиденцији НСЗ у све три године, али нису укључени у МАПЗ ни у једној години, укупно 650 лица;
- 2) лица која се налазе на евиденцији ЦСР Сомбор у све три године и евиденцији НСЗ у све три године, али нису укључени у МАПЗ ни у једној години, укупно 607 лица, од њих за узорак свако 100-то лице, узорак од 6 лица;
- 3) лица коју се налазе на евиденцији ЦСР Сомбор у једној или две године а на евиденцији НСЗ у све три године и нису укључени у МАПЗ ни у једној години, укупно 43 лица, од њих за узорак свако 10-о лице, узорак од 4 лица;
- 4) укупан узорак 10 лица.

Трећи стратум

- 1) лица која се налазе на евиденцији ЦСР Сомбор (једну, две или три године) и укључени су у МАПЗ све три године а нису се запослили, укупно 189 лица;
- 2) за узорак свако 10-о лице;
- 3) укупан узорак 18 лица.

Четврти стратум

- 1) лица која се налазе на евиденцији ЦСР Сомбор (једну, две или три године) и укључени су у МАПЗ све три године и запослили су се, укупно 6 лица;
- 2) за узорак сва лица;
- 3) укупан узорак 6 лица.

Укупан број узорака је 45 лица.

ЦСР „Свети Сава” Ниш

Анализом података за 2016, 2017. и 2018. годину о лицима која су радно способни корисници новчане социјалне помоћи у ЦСР Ниш констатовано је да се 19.557 лица појављује кроз три наведене године, од којих се 9.817 лица појављује у све три године (50%).

Обрадом повезаних података ЦСР Ниш и НСЗ формирана су четири стратума за одабир узорака:

Први стратум

- 1) лица која се налазе на евиденцији ЦСР Ниш у све три године, укупно 9.817 лица;
- 2) лица која се налазе на евиденцији ЦСР Ниш у све три године али се не налазе на евиденцији НСЗ ни у једној години, укупно 2.031 лице;
- 3) за узорак свако 100-то лице;
- 4) укупан узорак 20 лица.

Други стратум

- 1) лица која се налазе на евиденцији ЦСР Ниш (једну, две или три године) и евиденцији НСЗ у све три године, али нису укључени у МАПЗ ни у једној години, укупно 3.665 лица;
- 2) лица која се налазе на евиденцији ЦСР Ниш у све три године и евиденцији НСЗ у све три године, али нису укључени у МАПЗ ни у једној години, укупно 3.125 лица, од њих за узорак свако 200-то лице, узорак од 15 лица;
- 3) лица коју се налазе на евиденцији ЦСР Ниш у једној или две године а на евиденцији НСЗ у све три године и нису укључени у МАПЗ ни у једној години, укупно 540 лица, од њих за узорак свако 50-о лице, узорак од 10 лица;
- 4) укупан узорак 25 лица.

Трећи стратум

- 1) лица која се налазе на евиденцији ЦСР Ниш (једну, две или три године) и укључени су у МАПЗ све три године а нису се запослили, укупно 477 лица;

- 2) за узорак свако 20-о лице;
- 3) укупан узорак 24 лица.

Четврти стратум

- 1) лица која се налазе на евиденцији ЦСР Ниш (једну, две или три године) и укључени су у МАПЗ све три године и запослили су се, укупно 38 лица;
- 2) за узорак свако 5-о лице, модификовано за 3 лица (два лица за ЛАПЗ-јавни рад и једно лице из јавног рада) а додати они који су се запослили кроз друге мере (обука за активно тражење посла, сајам запошљавања и мотивационо-активациона обука за лица без квалификација или нискоквалификована лица);
- 3) укупан узорак 8 лица.

Укупан број узорака је 77 лица.

ГЦСР у Београду

Градски ЦСР у Београду није доставио јединствену евиденцију о радно способним корисницима новчане социјалне помоћи, већ је за свих 17 одељења доставио посебне евиденције у различитим форматима (ворд, ексел, пдф) .

Анализом података за 2016, 2017. и 2018. годину о лицима која су радно способни корисници новчане социјалне помоћи у ГЦСР у Београду констатовано је да се 10.579 лица појављује кроз три наведене године, од којих се 5.727 лица појављује у све три године (54%).

Одељења центра су подељена у три стратума по просечном броју радно способних корисника новчане социјалне помоћи за период 2016 – 2018. године (први стратум одељења која имају до 350 РСК НСП, другим стратум одељења од 350-700 РСК НСП и трећи стратум одељења која имају више од 700 РСК НСП). За сваки од стратума одређено је да број предмета који ће се тражити за обраду буде 1, 2 или 3. Када се томе дода да су одређена четири критеријума која ће се применити на обједињене податке ГЦСР у Београду и НСЗ добија се укупан број досијеа по одељењима центра и укупан број досијеа који ће се обрадити из Градског центра за социјални рад у Београду (128 досијеа, односно 32 по сваком критеријуму).

Табела број 17: Узорковање броја предмета по одељењима ГЦСР у Београду

Ред. број	Одељење	Број РСК НСП 2016.	Број РСК НСП 2017.	Број РСК НСП 2018.	Укупно РСК НСП	Просек	Број предмета по одељењу	Критеријум	Број досијеа
1	2	3	4	5	6 (3+4+5)	7 (6/број 3)	8	9	10 (8*9)
1	Палилула	1.130	1.257	998	3.385	1.128	3	4	12
2	Чукарица	960	1.171	1.201	3.332	1.111	3	4	12
3	Звездара	892	819	750	2.461	820	3	4	12
4	Земун	720	701	705	2.126	709	3	4	12
5	Младеновац	773	707	595	2.075	692	2	4	8
6	Лазаревац	613	621	633	1.867	622	2	4	8
7	Нови Београд	755	501	555	1.811	604	2	4	8
8	Раковица	521	542	577	1.640	547	2	4	8
9	Гроцка	487	494	508	1.489	496	2	4	8
10	Сурчин	444	443	397	1.284	428	2	4	8
11	Вождовац	457	390	359	1.206	402	2	4	8
12	Врачар	335	332	297	964	321	1	4	4
13	Обреновац	235	283	276	794	265	1	4	4

Ред. број	Одељење	Број РСК НСП 2016.	Број РСК НСП 2017.	Број РСК НСП 2018.	Укупно РСК НСП	Просек	Број предмета по одељењу	Критеријум	Број досијеа
1	2	3	4	5	6 (3+4+5)	7 (6/број 3)	8	9	10 (8*9)
14	Барајево	267	245	213	725	242	1	4	4
15	Сопот	168	158	160	486	162	1	4	4
16	Стари град	130	126	113	369	123	1	4	4
17	Савски венац	71	89	92	252	84	1	4	4

Обрадом повезаних података ГЦСР у Београду и НСЗ формирана су четири стратума за одабир узорака:

Први стратум

- 1) лица која се налазе на евиденцији ГЦСР у Београду у све три године, укупно 5.727 лица;
- 2) лица која се налазе на евиденцији ГЦСР у Београду у све три године али се не налазе на евиденцији НСЗ ни у једној години, укупно 4.060 лица;
- 3) за узорак насумично обележено свако 150-о лице. За одељења за која није додељено или је додељен недовољан број корисника (14) бирано је насумично;
- 4) укупан узорак 32 лица.

Други стратум

- 1) лица која се налазе на евиденцији ГЦСР у Београду (једну, две или три године) и евиденцији НСЗ у све три године, али нису укључени у МАПЗ ни у једној години, укупно 815 лица (632 лица која се налазе на евиденцији ГЦСРБ у све три године и 183 лица која се налазе на евиденцији ГЦСРБ у једној или две године а на евиденцији НСЗ у све три године);
- 2) насумични избор лица по одељењима;
- 3) укупан узорак 32 лица.

Трећи стратум

- 1) лица која се налазе на евиденцији ГЦСР у Београду (једну, две или три године) и укључени су у МАПЗ све три године а нису се запослили, укупно 153 лица;
- 2) списак лица која се налазе на евиденцији ГЦСРБ и укључени су у МАПЗ све три године а нису се запослили, укупно 153 лица;
- 3) по наведеном критеријуму нема података за 3 одељења (Обреновац, Сопот и Савски венац) или је недостајући предвиђени број узорака (Палилула);
- 4) модификовано како би добили одељења која имају податке за лица у МАПЗ али да се нису запослили (у једној или две године);
- 5) насумични избор лица по одељењима;
- 6) укупан узорак 32 лица.

Четврти стратум

- 1) лица која се налазе на евиденцији ГЦСР у Београду (једну, две или три године) и укључени су у МАПЗ све три године и запослили су се, укупно 2 лица;

- 2) модификовано како би добили одељења која имају податке за лица у МАПЗ и која су се запослила (у једној или две године). Одређено је 17 лица за узорак (укупно 19 лица);
- 3) још 8 лица је одређено из евиденције НСЗ (укључен у МАПЗ и запослили се) за 2016, 2017. и 2018. годину која се не налазе на евиденцији центра.
- 4) укупан узорак 27 лица.

Укупан број узорака је 123 лица.

Прилог 3 - Активности од подношења захтева до исплате новчане социјалне помоћи

Прилог 4 - Укљученост корисника новчане социјалне помоћи у мере активне политике запошљавања и ефекти запошљавања

Ред. бр.	МЕРЕ АКТИВНЕ ПОЛИТИКЕ ЗАПОШЉАВАЊА	План из ПАПЗ/Споразума о учинку НСЗ за 2016. годину					Реализација плана из Извештаја о реализацији Споразума о учинку НСЗ за 2016. годину						План из ПАПЗ/Споразума о учинку НСЗ за 2017. годину						Реализација плана из Извештаја о реализацији Споразума о учинку НСЗ за 2017. годину						План из ПАПЗ/Споразума о учинку НСЗ за 2018. годину						Реализација плана из Извештаја о реализацији Споразума о учинку НСЗ за 2018. годину					
		Планиран број лица укључених у мере 2016.	Планиран број ОСИ укључених у мере 2016.	Планиран број лица укључених у мере 2016.	Планирани број запослених лица у 2016.	Планирани ефекат у 2016.	Број лица укључених у мере 2016.	Број ОСИ укључених у мере 2016.	Укупан број лица укључених у мере 2016.	Реализација плана у 2016.	Број запослених у 2016.	Ефекат у 2016.	Планиран број лица укључених у мере 2017.	Планиран број ОСИ укључених у мере 2017.	Планиран број лица укључених у мере 2017.	Планирани број запослених лица у 2017.	Планирани ефекат у 2017.	Број лица укључених у мере 2017.	Број ОСИ укључених у мере 2017.	Укупан број лица укључених у мере 2017.	Реализација плана у 2017.	Број запослених у 2017.	Ефекат у 2017.	Планиран број лица укључених у мере 2018.	Планиран број ОСИ укључених у мере 2018.	Планиран број лица укључених у мере 2018.	Планирани број запослених лица у 2018.	Планирани ефекат у 2018.	Број лица укључених у мере 2018.	Број ОСИ укључених у мере 2018.	Укупан број лица укључених у мере 2018.	Реализација плана у 2018.	Број запослених у 2018.	Ефекат у 2018.		
1	2	3	4	5 (3+4)	6	7 (6/5)	8	9	10 (8+9)	11 (10/5)	12	13 (12/10)	14	15	16 (14+15)	17	18 (17/16)	19	20	21 (19+20)	22 (21/16)	23	24 (23/21)	25	26	27 (25+26)	28	29 (28/27)	30	31	32 (30+31)	33 (32/27)	34	35 (34/32)		
1.	АКТИВНО ТРАЖЕЊЕ ПОСЛА	103.490	4.310	107.800	22.735	21%	118.932	5.291	124.223	115%	21.733	18%	104.590	4.350	108.940	22.841	21%	116.981	5.665	122.646	113%	29.793	24%	104.580	4.640	109.220	34.317	31%	119.786	6.868	126.654	116%	33.335	27%		
1.1.	Обука за активно тражење посла – АТП	36.000	1.200	37.200	7.440	20%	37.205	1.402	38.607	104%	6.456	17%	36.000	1.220	37.220	7.444	20%	37.398	1.470	38.868	104%	8.571	22%	36.000	1.300	37.300	18.277	49%	38.383	1.553	39.936	107%	9.455	24%		
1.2.	Тренинг самозапошљавања	3.040	60	3.100	310	10%	3.152	138	3.290	106%	443	13%	3.040	80	3.120	312	10%	2.973	118	3.091	99%	559	18%	3.040	80	3.120	562	18%	2.896	156	3.052	98%	567	19%		
1.3.	Радионица за превладавање стреса услед губитка посла	950	50	1.000	50	5%	1.082	30	1.112	111%	180	16%	950	50	1.000	50	5%	1.010	29	1.039	104%	231	22%	950	50	1.000	180	18%	1.072	28	1.100	110%	311	28%		
1.4.	Клуб за тражење посла	3.500	200	3.700	925	25%	3.736	232	3.968	107%	769	19%	3.500	200	3.700	925	25%	3.635	213	3.848	104%	1.045	27%	3.500	220	3.720	930	25%	4.891	253	5.144	138%	1.479	29%		
1.5.	Сајмови запошљавања	50.000	2.500	52.500	10.500	20%	61.381	3.205	64.586	123%	12.392	19%	50.200	2.500	52.700	10.540	20%	59.785	3.546	63.331	120%	14.825	23%	50.200	2.680	52.880	10.560	20%	61.028	4.594	65.622	124%	16.260	25%		
1.6.	Обука за развој предузетништва	10.000	300	10.300	3.510	34%	12.376	284	12.660	123%	1.493	12%	10.900	300	11.200	3.570	32%	12.180	289	12.469	111%	4.562	37%	10.890	310	11.200	3.808	34%	11.516	284	11.800	105%	5.263	45%		
2.	ДОДАТНО ОБРАЗОВАЊЕ И ОБУКА	8.910	710	9.620	4.373	45%	7.274	445	7.719	80%	533	7%	7.810	710	8.520	4.380	51%	6.590	326	6.916	81%	1.553	22%	9.260	620	9.880	5.487	56%	9.572	653	10.225	103%	2.310	23%		
2.1.	Програм стручне праксе	5.000	40	5.040	2.210	44%	4.271	27	4.298	85%		0%	4.500	40	4.540	1.998	44%	4.074	20	4.094	90%	569	14%	4.500	30	4.530	1.812	40%	5.497	23	5.520	122%	898	16%		
2.2.	Стицање практичних знања	280	20	300	300	100%	151	5	156	52%	156	100%												800	20	820	820	100%	841	14	855	104%	855	100%		
2.3.	Програм стицања практичних знања за вишкове запослених и дугорочно незапослене												650	50	700	700	100%	487	12	499	71%	499	100%													
2.4.	Програм стицања практичних знања за некавалификована лица												150	20	170	170	100%	145	4	149	88%	149	100%													
2.5.	Обуке за тражење рада	1100	630	1.730	519	30%	851	413	1.264	73%		0%	580	580	174	30%	33	290	323	56%	30	9%	700	550	1.250	375	30%	635	609	1.244	100%	128	10%			
2.6.	Специјалистичке информатичке обуке																							1.000		1.000	500	50%	778		778	78%	33	4%		
2.7.	Обуке на захтев послодавца	1.000	20	1.020	1.020	100%	568		568	56%	377	66%	1.000	20	1.020	1.020	100%	515		515	50%	294	57%	760	20	780	780	100%	532	7	539	69%	386	72%		
2.8.	Обуке на захтев послодавца-за запослене																																			
2.9.	Функционално основно образовање одраслих	1.500		1.500	315	21%	1433		1433	96%		0%	1.500		1.500	315	21%	1.336		1.336	89%	12	1%	1.500	0	1.500	1.200	80%	1289		1289	86%	10	1%		
2.10.	Признавање претходног учења	30		30	9	30%				0%		0%	10		10	3	30%																			
3.	СУБВЕНЦИЈЕ ЗА ЗАПОШЉАВАЊЕ	6.240	670	6.910	6.910	100%	6.530	795	7.325	106%	7.325	100%	6.240	680	6.920	6.920	100%	7.056	660	7.716	112%	7.716	100%	5.760	670	6.430	6.430	100%	7.541	901	8.442	131%	8.442	100%		
3.1.	Субвенције за samozапошљавање	3.350	160	3.510	3.510	100%	3.503	91	3.594	102%	3.594	100%	3.450	120	3.570	3.570	100%	3.564	116	3.680	103%	3.680	100%	3.210	120	3.330	3.330	100%	4.015	130	4.145	124%	4.145	100%		
3.2.	Субвенције за запошљавање на новоотвореним радним местима	2.690	110	2.800	2.800	100%	2.986	232	3.218	115%	3.218	100%																								
3.3.	Субвенција за запошљавање корисника новчане социјалне помоћи	200		200	200	100%	41		41	21%	41	100%																								
3.4.	Субвенције за запошљавање незапослених из категорије теже запошљивих												2.790	160	2.950	2.950	100%	3.492	175	3.667	124%	3.667	100%	2.550	160	2.710	2.710	100%	3.526	274	3.800	140%	3.800	100%		
3.5.	Субвенција зараде за ОСИ без радног искуства		350	350	350	100%	446	446	446	127%	446	100%	350	350	350	100%		347	347	99%	347	100%		350	350	350	100%		458	458	131%	458	100%			
3.6.	Мере подршке за ОСИ		50	50	50	100%	26	26	26	52%	26	100%	50	50	50	100%		22	22	44%	22	100%		40	40	40	100%		39	39	98%	39	100%			
4.	ЈАВНИ РАДОВИ	5.000	1.900	6.900	6.900	100%	5.669	1.688	7.357	107%	7.357	100%	5.000	1.850	6.850	6.850	100%	6.280	1.798	8.078	118%	8.078	100%	5.000	1.670	6.670	6.670	100%	6.019	1.596	7.615	114%	7.615	100%		
5.	УКУПНО	123.640	7.590	131.230	40.918	31%	138.405	8.219	146.624	112%	36.948	25%	123.640	7.590	131.230	40.991	31%	136.907	8.449	145.356	111%	47.140	32%	124.600	7.600	132.200	52.904	40%	142.918	10.018	152.936	116%	51.702	34%		